

**ПРОГРАМ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ – ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА
(2024-2028)**

Садржај

Основне информације о факултету	2
Научна делатност факултета и носиоци научноистраживачког рада.....	2
Организациона структура факултета у домену научноистраживачког рада	3
Области истраживања	5
Осврт на претходни период.....	5
Планови за наредни период.....	6
Филозофија	6
Социологија	8
Етнологија и антропологија	10
Психологија	10
Педагогија и андрагогија.....	12
Историја	13
Археологија	15
Историја уметности	17
Класичне науке.....	19
Научни пројекти	20
Организовање научних скупова	21
Издавачка делатност.....	25
Успостављање и развијање сарадње са другим институцијама.....	26
Популаризација и промоција науке.....	33
Праћење остваривања програма	36

Основне информације о факултету

Филозофски факултет је најстарији факултет Универзитета у Београду, чији почеци сежу у 1838. годину када је актом кнеза Милоша у Крагујевцу основан Лицеј. Данас је Филозофски факултет модерна високошколска установа која прати све савремене токове европског академског простора. Филозофски факултет броји више од 278 чланова наставног особља и 170 чланова научног особља, а на њему студира око 6000 студената на свим нивоима студија, од основних академских студија до докторских студија.

Наставна и научна делатност на факултету се реализује у оквиру десет студијских група – филозофија, социологија, психологија, педагогија, андрагогија, етнологија и антропологија, историја, историја уметности, археологија и класичне науке. Неке од студијских група имају традицију дужу од једног века и познате су и признате у свету. Филозофски факултет је не само место на коме се одвија настава и развија наука, већ и место на коме се студенти/киње окупљају, место на коме се одржавају трибине и спортска такмичења, место на коме се промовишу академске публикације, одржавају стручни и научни скупови, место на коме се полемише и на коме се развијају идеје.

Поред тога, Филозофски факултет се поноси тиме што, као најстарија и највећа академска институција у Србији и у региону на којој се изучавају друштвено-хуманистичке науке, кроз своје студијске програме и бројне академске активности промовише људска права и слободе и пружа допринос развоју ове области. Уз то, Филозофски факултет у Београду је широм региона познат као место које афирмише критичку мисао о бројним актуелним друштвеним питањима.

Научна делатност факултета и носиоци научноистраживачког рада

Факултет је научна и образовна установа у пољу друштвено-хуманистичких наука, при чему Факултет обавља научну делатност као равноправну делатност са наставном делатношћу и реализује истраживања која су у функцији развоја наставне делатности. Према Статуту, факултет остварује научну делатност кроз „основна, примењена и развојна истраживања која се обављају у циљу подизања квалитета наставе, научног усавршавања, развоја научног и наставног подмлатка, увођења студената у научни рад, као и стварања материјалних услова за рад и развој Факултета и његових организационих јединица“. Факултет као научно-наставна установа, непосредно и преко својих научних јединица остварује: примену научних резултата у пракси; усавршавање метода научноистраживачког рада; прикупљање и обраду научне грађе и других података од значаја за области за које је матичан; објављивање резултата научног рада; размену научних информација и публикација; организовање научних и стручних расправа; сарадњу са научним и другим институцијама.

Факултет научно-наставну делатност остварује у следећим научним областима, у складу са Статутом и одлуком Националног савета за високо образовање: филозофија,

социологија, психологија, педагогија, андрагогија, историја, историја уметности, археологија, етнологија-антропологија и класичне науке.

Научноистраживачки рад на факултету реализују: запослени у наставним и сарадничким звањима, запослени у научним и истраживачким звањима, стипендисти Министарства (студенти докторских студија), студенти мастер и докторских академских студија (у сарадњи са менторима и предметним наставницима, у циљу развоја научног подмлатка). У тексту овог документа термином *истраживач* служићемо се у најширем смислу који обухвата све на факултету који реализују научноистраживачку делатност, односно све претходно побројане групе.

Организациона структура факултета у домену научноистраживачког рада

Основне научно-наставне организационе јединице Факултета су, према одредбама Статута Факултета, девет одељења: Одељење за филозофију, Одељење за социологију, Одељење за психологију, Одељење за педагогију и андрагогију, Одељење за етнологију и антропологију, Одељење за историју, Одељење за историју уметности, Одељење за археологију и Одељење за класичне науке.

У оквиру одељења где постоје уже научне области образоване су катедре као научно-наставне јединице. Тако, на Одељењу за педагогију и андрагогију постоји пет катедара: Катедра за општу педагогију са методологијом и историју педагогије; Катедра за дидактику са методиком; Катедра за предшколску педагогију; Катедра за школску педагогију; Катедра за андрагогију. На одељењу за историју постоји девет катедара: Катедра за историју старе Грчке и старог Истока; Катедра за историју Рима; Катедра за историју Византије; Катедра за општу историју средњег века и помоћне историјске науке; Катедра за историју српског народа у средњем веку са историјском географијом и старословенским језиком; Катедра за општу историју новог века; Катедра за историју српског народа у новом веку; Катедра за општу савремену историју; Катедра за историју Југославије.

Научне јединице у саставу одељења или на факултету су институти, центри и лабораторије. У наставку је дат преглед научних јединица у саставу појединачних одељења:

- У оквиру Одељења за филозофију постоји Институт за филозофију.
- У оквиру Одељења за социологију постоји Институт за социолошка истраживања.
- У оквиру Одељења за педагогију и андрагогију постоји Институт за педагогију и андрагогију.
- У оквиру Одељења за психологију постоје следеће научне јединице: Институт за психологију; Центар за математичко и статистичко проучавање језика; Лабораторија за експерименталну психологију (ЛЕП); Лабораторија за развојну психологију; Лабораторија за социјалну психологију; Лабораторија за психологију рада; Лабораторија за истраживање

индивидуалних разлика (ЛИРА); Лабораторија за неурокогницију и примењену когницију. У склопу Лабораторије за експерименталну психологију постоји Збирка старих психолошких инструмената.

- У оквиру Одељења за историју постоје: Центар за античку епиграфику и нумизматику; Центар за савремену историју Балкана; Центар за кипарске студије; Центар за историјску географију и историјску демографију; Центар за сарадњу са ЕУ; Центар за српске студије; Центар за руске студије; Балкански институт; Центар за историју Југославије и савремену националну историју; Центар за теорију историје; Центар за византијске и хеленске студије; Центар за истраживање наставе историје и културног наслеђа; Центар за америчке студије; Центар за кинеске студије.
- У оквиру Одељења за историју уметности постоје: Институт за историју уметности; Центар за музеологију и херитологију; Центар за визуелну културу Балкана; Центар за студије јеврејске уметности и културе; Центар за дигиталну историју уметности.
- У оквиру Одељења за археологију постоје: Центар за археолошка истраживања; Центар за дигиталну археологију; Центар за теоријску археологију; Центар за испитивање археолошких материјала; Археомедија центар; Центар за истраживање палеолита и мезолита; Лабораторија за биоархеологију. У оквиру Одељења за археологију постоје и Археолошка збирка и Палеоантрополошка збирка које су наставно-научне и стручне јединице.
- У оквиру Одељења за етнологију и антропологију постоје: Институт за етнологију и антропологију; Центар за антропологију науке и образовања; Центар за антропологију јавних и практичних политика; Центар за истраживање популарне културе и фолклора; Центар за истраживање насиља и криминала; Центар за визуелну антропологију; Центар за истраживање алтернативних религија; Центар за афричке студије; Центар за етнолошке и антрополошке студије Азије.
- У оквиру Одељења за класичне науке постоје Институт за антику и класично наслеђе и Центар за библијску филологију и херменеутику.

Дакле, у склопу Факултета постоји укупно 48 научних јединица, односно осам института, 33 центара, седам лабораторија, као и три збирке.

У оквиру факултета, као заједничка служба, делује *Центар за међународну сарадњу и односе са јавношћу* који активно прати развој међународних пројеката размене, као и међународних научних и развојних пројеката, као што су ERASMUS+, CEERUS, Horizon 2020 и други. Центар иницира, подржава, информише и саветује наставнике, сараднике, истраживаче, ненаставно особље и студенте Филозофског факултета у вези са различитим пројектима међународне сарадње. Поред сарадње у

оквиру међународних програма, Филозофски факултет сарађује и са бројним универзитетима са којима је Универзитет у Београду потписао меморандум о сарадњи, као и са универзитетима држава са којима је Република Србија потписала билатералне уговоре о научној, образовној сарадњи и/или сарадњи у домену културе.

Области истраживања

Осврт на претходни период

У претходном акредитационом периоду окончана је реализација пројекта које је у претходном пројектном циклусу (2010-2019) финансирало Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије. Од 2020. године Факултет реализује научноистраживачки рад, финансиран од стране Министарства¹, у складу са годишњим плановима рада и уговорима о годишњем финансирању научноистраживачког рада. Истраживачку делатност у овом периоду је, у складу са новим начином финансирања и организације научноистраживачког рада, карактерисао фокус на индивидуалним или углавном мањим тимским истраживањима. Области и теме којима су се истраживачи бавили су, мањим делом, биле и даље повезане са тематским подручјима пројекта из претходног циклуса, док су већински биле оријентисане, у складу са традицијом и улогом Филозофског факултета у друштву, на актуелне друштвене проблеме и питања. Тако је факултет крајем 2020. године, у жеку глобалне кризе изазване пандемијом, окупио више од 240 истраживача око обједињеног факултетског пројекта „Човек и друштво у време кризе“. Циљ овог пројекта био је да се сагледају импликације актуелне кризе на различите аспекте живота људи и на различите сфере друштвене стварности. Поред тога, циљ пројекта био је и да се, на темељу разматрања различитих врста криза (политичке, друштвене, економске, ратне, здравствене), које су се дешавале у блиској или далекој прошлости, промисли о могућим решењима за актуелно стање и формулишу визије такозваног пост-ковид друштва. Овај обједињени факултетски пројекат реализован је током 2021. и 2022. године. Главне продукте прве године реализације пројекта чини 20 тематских зборника радова, који су објављени 2021. године у издању Филозофског факултета у Београду, под едицијом *Човек и друштво у време кризе*. Од тог броја, четири зборника објављено је на енглеском језику. У току 2022. године припремљено је више од 180 радова, од којих је више од 70 већ објављено у часописима, тематским зборницима радова и зборницима саопштења са научних скупова.

Научна продукција истраживача са факултета је у претходном акредитационом периоду (2019-2023) била већа од планиране. Тако је, примера ради, у 2021. години план обухватио 792 научна резултата, а објављено их је 1072 (односно 35% више од планираног), док је у 2022. години планирано објављивање 650 резултата, а објављено

¹ Првобитно Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а касније, од 2023. године, Министарства науке, технолошког развоја и иновација.

је 967 научних резултата (готово 50% више). Готово сваке године је публикувано значајно више чланака у часописима међународног значаја (M20) од планираног, а исто важи и за саопштења на научним скуповима међународног и националног карактера (M30 и M60). У претходном акредитационом периоду, односно у периоду 2019-2022 година, објављена су 415 рада у часописима индексираним у WoS и остварено је 3.786 цитата².

Планови за наредни период

У наредном акредитационом периоду (2024-2028) планирана су истраживања у свим научним областима које се изучавају на Филозофском факултету у Београду, а велика пажња ће бити посвећена развоју интердисциплинарних истраживања унутар Факултета, у складу са актуелним друштвеним питањима и темама, али и планирању мултидисциплинарних истраживања у сарадњи са партнерским институцијама из различитих научних области и поља (природних наука, медицине, техничких наука, уметности, итд).

Филозофија

Наставни и научноистраживачки рад Одељења за филозофију је организован преко поделе на три семинара, наиме *Семинар за историју филозофије*, *Семинар за етику, естетику и филозофију политике* (практичну филозофију) и *Семинар за логику, епистемологију и филозофију науке*.

- У оквиру семинара за историју филозофије планира се превод са коментарима и опширном уводном студијом Платових дијалога *Лисид* и *Федон*, као и превод са коментарима „књиге Зета“ Аристотелове *Метафизике*. Сповешће се истраживање теме смрти у античкој и хеленистичкој филозофији, као и истраживање улоге жена у античкој филозофији, истраживања у области филозофије религије, посебно питања настанка науке и филозофије у антици, истраживање средњовековне и ране модерне филозофије, немачке класичне филозофије 18. и 19. века, ране и савремене аналитичке филозофије, филозофије емоција, прагматизма и постпрагматизма, савремене метафизике, филозофије перцепције, рецепције егзистенцијализма у српској теологији 20. века и утицаја психоанализе на филозофију 20. и 21. века, историје српске филозофије 18.-21. века, метафизичких и историјско-филозофских аспеката проблема свести и идентитета, природе модалног мишљења и феномена постистине.
- Семинар за етику, естетику и филозофију политике ће наставити да продубљује истраживања у области историје етике, естетике и политичке мисли као и рецентних тенденција у поменутим областима попут савремене аналитичке естетике, савремених теорија правди, и примењене етике. Посебна пажња ће бити посвећена историји српске филозофије у домену естетике.

² Број цитата остварен у наведеним годинама (2019-2022) за радове објављене у часописима индексираним у WoS, без обзира на годину у којој су ти радови објављени.

- Семинар за логику, епистемологију и филозофију науке биће посвећен истраживању како класичних тако и модерних проблема који се тичу природе и граница људског знања, односа језика, мишљења и стварности као и питања о структури научних објашњења и односа теорије и сведочанства. У области логики, специфично, биће анализирани необјављени и недавно објављени рукописи Курта Гедела да би се боље разумео њихов значај, како за модерну логику тако и за филозофију математике.

Рад Института за филозофију организован је у шест тимова у зависности од филозофских интересовања и професионалних стремљења чланова Института. У великој мери, подела на тимове одговара постојећој подели на семинаре на Одељењу за филозофију, те самим тим активности тимова истраживача на Институту комплементарне су са активностима и тежиштима истраживања наставника на Одељењу и *вице верса*.

- Тим за метафизику планира да настави бављење актуелним проблемима у савременој метафизици, савременим споровима у метаметафизици, истраживањем нових концептуалних алата за решавање како традиционалних, тако и рецентних проблема метафизике.
- Унутар тима за епистемологију оформљене су три подгрупе које се баве различитим, али уско повезаним темама које се тичу испитивања услова под којима је могуће успоставити адекватну поделу епистемичког рада. Једна од њих бави се питањима која су у блиској вези са епистемологијом врлина и анализом епистемичких порока, друга становиштима која предлажу различите механизме институционализованог укључивања јавног мњења у научну праксу док се трећа, најбројнија, бави истраживањем различитих облика репрезентације научних тврдњи на друштвеним мрежама.
- Тим за филозофију науке ће се бавити филозофском анализом савремених тенденција у науци и технологији. У контексту филозофије природних наука и технологије, планирана су истраживања у областима као што су филозофија биологије, филозофија физике, филозофија науке о пореклу живота, филозофија и етика технологије и вештачке интелигенције.
- Тим за историју филозофије планира да настави истраживања на пољу историјских и филозофских приступа здрављу. Конкретније теме биће Галенова теорија здравља – историјски и савремени приступи, биотечки проблеми у вези са здрављем, анализа појма здравља, истраживање холизма и уопште, интегративних приступа здрављу. Планирано је и интердисциплинарно проширивање истраживања, које би у филозофију здравља укључило и психолошке и медицинске науке итд., за шта је тим оспособљен будући да већ постоји зачетак интердисциплинарне мреже.
- Тим за етику ће се бавити истраживањем традиционалних етичких теорија и њиховом применом на етичке проблеме данашњице. У оквиру нормативне етике, планирана су истраживања из области етике врлине и Кантове етике, док су у области метаетики планирана истраживања о односу квази-реализма и реализма, као и утицају еволуционих чинилаца на морално расуђивања. У

оквиру примењене етике планирана су истраживања следећих области и проблема: биоетика, неуроетика, еколошка етика, морална психологија, филозофски и социо-психолошки аспекти теорије љубави, могућност и садржај моралног васпитања, као и однос моралних и конвенционалних правила.

- Тим за филозофију политике планира истраживања у областима као што су демократизација и аутократизација на регионалном и глобалном нивоу, делиберативна демократија, демократија и грађанска партиципација, проблеми гласања, однос нормативних, теоријских питања у области филозофије политике и емпиријских истраживања, интердисциплинарна истраживања која обухватају филозофију политике и политичке науке, проблем поверења, поларизације, јавног ума, односа либерализма, конзерватизма и комунитаризма.

Социологија

Током периода од 2024. до 2028. године, Одељење за социологију и Институт за социолошка истраживања ће, у оквиру својих научно-истраживачких делатности, обухватити следеће тематске области:

- Социјална теорија: теоријска истраживања из области социјалне теорије, реевалуација класичних и савремених социјалних и социолошких теорија.
- Историјска социологија: историјско-социолошке анализе настанка капитализма и карактеристика предкапиталистичких друштава.
- Општа социологија: истраживања друштвене стратификације и класно-слојног позиционирања друштвених група; анализа различитих форми друштвено-економских неједнакости; истраживања друштвене покретљивости и промена у обрасцима њиховог испољавања у оквиру савременог друштва Србије.
- Методологија социолошких истраживања: анализа начина и извора прикупљања података у социолошким истраживањима, као и поступака узрочне анализе.
- Економска социологија: истраживање карактеристика тржишта рада; анализа процеса колективног преговарања радника у јавном сектору, као и у регулисању статуса мобилних радника; истраживања радничког самоуправљања; анализе у области социјалне и солидарне економије.
- Антропологија рата: истраживање промена у геополитичким односима између Истока и Запада у контексту скоријих ратова (Ирак, Афганистан, Либија, Сирија, Украјина); испитивање перцепције положаја Србије између Истока и Запада; анализа контекстуалних чинилаца у генерисању ратних конфликта; истраживање цивилних жртава рата, односа према ратним војним инвалидима, те статуса жена и деце у ратовима.
- Социологија религије: истраживање односа религије и популизма; анализа политичке теологије као извора 'меке моћи'; истраживање улоге верских покрета у колективним мобилизацијама у савременој Црној Гори.

- Урбана социологија: истраживање различитих урбаних промена и процеса на глобалном и локалном нивоу.
- Социологија политике: испитивање односа између друштвених неједнакости и политичких капацитета различитих друштвених група; анализа схватања демократије и задовољства демократијом у постјугословенским друштвима; истраживање поверења у политичке институције; анализа вредносно-идеолошких оријентација грађана Србије, као и различитих идеолошких и политичких дискурса; истраживање национализма и крајње деснице у Србији; истраживања националних и етничких идентитета, ставова према мигрантима и избеглицама.
- Социологија друштвених покрета: анализа партиципативних пракси кроз историју и савремених облика испољавања; истраживање колективних мобилизација и друштвених покрета у контексту позног капитализма; истраживање еколошких колективних мобилизација, с посебним фокусом на иницијативе ресурсно депривилегованих заједница.
- Социологија културе: истраживање стилова живота и њихове промене у савременом друштву Србије; истраживања визуелних аспеката друштва (визуелне представе друштвености, доминација визуелних садржаја, коришћење визуелних метода); анализа промена културних парадигми (однос према култури и културне политике у различитим идеолошким системима); истраживање масовних медија и дигиталних промена (утицај и ефекти масовних медија, промене масовних медија под утицајем дигиталне културе, употреба масовних медија – истраживања пубlike).
- Социологија породице: Истраживање породичних пракси у савременом друштву Србије, као и истраживање транснационалних породица; интергенерацијска солидарност, конфликт и трансфери; истраживање промена породичних пракси и идентитета у породичним генерацијама; истраживање транзиције у родитељство и пракси родитељства; истраживање транзиције у одраслост и социјалних биографија младих, као и поткултура младих и њихове политичке партиципације.
- Социјална демографија: истраживање квалитета становништва и пројекција будућег демографског развика, на нивоу глобалног друштва, локалних заједница и регионалног развоја; истраживање миграција – узроци, токови, миграционе политике и геополитичке импликације; дијаспора - повезивање у циљу националног и локалног напредовања као и питање (ре)конструкције идентитета.
- Родне студије: истраживања друштвеног положаја жена и односа моћи; насиље над женама, патријархалност и сексизам; анализа феминистичке теорије и историје феминизма; истраживања повезана са сексуалношћу, телом, социјализацијом и материнством; истраживање хомофобије и искустава ЛГБТ особа у Србији.

Етнологија и антропологија

У периоду 2024-2028. запослени на Одељењу за етнологију и антропологију ће наставити дугорочна истраживања у областима антропологије религије, политичке и економске антропологије, антропологије миграција, антропологије музике, антропологије моде, антропологије исхране, антропологије популарне културе, антропологије старења и бриге о старима, медицинске антропологије, истраживања нематеријалног културног наслеђа и са њима повезаних јавних и практичних политика. У овом периоду почеће истраживања и унутар нових истраживачких области, попут антропологије животне средине, еколошке антропологије и антропологије будућности. Иновативни приступи настави, педагогији антропологије и студентским теренским праксама биће такође развијани у наредном периоду. Планирано је објављивање најмање осам монографија и уређених зборника радова, као и више десетина научних радова, који прате циклусе и путање напредовања.

Психологија

Области истраживања које ће бити у фокусу Одељења за психологију у периоду од 2024-2028 су: развојно-психолошка, истраживања из области рада и организације, истраживања индивидуалних разлика, истраживања у области експерименталне психологије и неурокогнитивне психологије, те психопатолошким истраживањима.

Развојнопсихолошка истраживања имаће фокус на знањима, ставовима и праксама родитеља деце раног узраста као и на социјалним, интелектуалним и емоционалним компетенцијама адолесцената. У области образовања дизајнираће се нови модел подршке развоју капацитета средњошколаца за колаборативно решавање проблема. Поред тога, наставља се истраживање фактора који утичу на развој мотивације за учење математике у раним узрастима основног образовања са међународног становишта. Такође, кроз колаборативна акциона истраживања са наставницима пратиће се на који начин се развија агенсност наставника и инклузивност школе. Наставиће се истраживање и анализирање ефеката пандемије Ковид-19 на образовање у Србији. Истраживаће се на који начин средњошколци формирају своје етничке идентитете и колико су школе културно респонзивне, те како могу утицати на формирање идентитета. Наставиће се истраживања мотивације и пракси наставника, инклузивности и интеркултуралности у образовању, као и школског сагоревања ученика.

Истраживања из области психологије рада и организације усмерена су на захтеве које организације у (пост)пандемијским околностима постављају пред запослене (као што су повећан обим посла, нерегуларан притисак посла, промене захтева, дигитализација посла), ресурсе који помажу запосленима у реаговању на захтеве посла (личне и организационе), позитивне и негативне индивидуалне и организацијске исходе радног процеса (ангажованост на послу, добробит, доживљени стрес, каријерни шокови, доживљај неадекватности на послу, сагоревање, радохолизам, не-етично понашање), организационе интервенције (истраживање преобликовања посла,

лидерства, унапређивање процеса селекције запослених, различитих аспеката односа према здрављу и очувања здравља). као и на проучавање модела ситуационог лидерства (са акцентом на концептуално и емпиријско изучавање агилног лидерства и коучинга као лидерског стила).

ЛИРА ће наставити истраживања у домену психологије индивидуалних разлика кроз испитивање личносних феномена (попут стилова мишљења, апофеничних феномена и њиховог односа са базичном цртом дезинтеграције, мрачних аспеката личности, развојне стабилности црта личности, предменструалног синдрома, личносних корелата плацебо/ноцебо ефекта), когнитивног функционисања (испитивање когнитивних пристрасности, когнитивних диспозиција, ирационалних уверења, памћења, егзекутивних и виших когнитивних функција, и могућности њихове неуромодулације), социјално релевантних (ирационалних уверења - веровање у теорије завере, псеудонаучна уверења, склоност ка контрадикторним уверењима, некритичко поверење у науку; здравствених понашања попут вакцинације, упражњавања комплеметарне/алтернативне медицине; интергрупних односа - идентитети у постконфликтним друштвима, конструкција колективног сећања и подучавање историје; инtragрупних односа - унутар-групни критицизам) и клиничких феномена (ментално здравље, трауме, ефекти психолошких интервенција). Такође, чланови ЛИРА-е ће радити на примени и развоју нових метода за процену психолошких функција и понашања кроз креирање нових скала и тестова. Примењиваће се и методе амбулаторног процењивања - узорковање искустава, физиолошке мере, методе опсервационог амбулаторног процењивања, итд. ЛИРА ће бити посвећена принципима отворене науке те наставити да унапређује и одржава репозиторијум психолошких мерних инструмената (РЕПОПСИ), базу фотографија ромских лица (LiraFacesDatabase) и других ресурса (нпр. база података, преведених приручника), као и да спроводи мета-аналитичке студије и учествује у међународним колаборацијама (нпр. Many Labs, Trust in Science and Science-Related Populism, OWNERS, CLIMR, UCOM).

У оквиру Лабораторије за експерименталну психологију истраживања ће обухватити процесе визуелне перцепције, когнитивне обраде језика, естетског доживљаја слика, мултимодалне интеграције и комплексне когниције. У домену визуелне перцепције фокус ће бити на наставку истраживачке линије посвећене анизотропији опажене дистанце, као и на изучавању различитих визуелних илузија. Планирана је и серија истраживања посвећена евалуацији различитих модела опажања светлине. Истраживања когнитивне обраде језика биће посвећена разумевању чинилаца који су од значаја за организацију меморије а који утичу на процес препознавања речи – приказаних изоловано или у контексту, као и евалуација претпоставке да се ови процеси могу објаснити једноставним принципима учења заснованог на грешкама. Посебна пажња биће посвећена разумевању значаја различитих језичких варијабли за процес разумевања прочитаног, нарочито у контексту школског градива. У психологији уметности истраживаће се доживљај естетских карактеристика људског тела и уметничких дела, као и разлике у естетском доживљају с обзиром на услове у којима се посматрач налази (реалност насупрот виртуелном окружењу). Нарочити фокус биће на интеграцији информација која долазе

са различитих чула. Истраживања комплексне когниције биће фокусирана на процесе суђења, резоновања и доношења одлука, са нарочитим фокусом на утицај билингвалности на ове процесе.

У оквиру Лабораторије за неурокогницију и примењену когницију наставиће се истраживања неуралних корелата когнитивних, перцептивних и језичких феномена, путем коришћења метода праћења очних покрета, можданих таласа, психогалванског рефлекса и срчаног рада, као и синхронизованим мерењем различитих неурофизиолошких биомаркера когнитивног функционисања.

У плану су и истраживања у области психопатологије детињства и одраслог доба, интелектуалног и социо-емоционалног функционисања деце и младих, психологије породице, енвиронменталне психологије, психологије осетљивих група (деца без родитељског старања, жртве насиља). Планирано је истраживање везано за тему родно сензитивног језика кроз анализу различитих фактора отпора ка његовом усвајању у сарадњи са Филозофским факултетом у Новом Саду и уз подршку Фонда за науку, од 2025- 2027.

Педагогија и андрагогија

У области опште педагогије, методологије и историје педагогије студије ће бити усмерене на проучавање дигиталних технологија у образовању у ширим друштвеним и педагошким контекстима и посебно родитељства у дигиталном добу (изазови родитељства у дигиталном добу, дигитална писменост родитеља, родитељска медијација). Поред наведеног истраживаће се област физичког васпитања у школском и ваншколском контексту, моралног и интелектуалног васпитања са посебним акцентом на проблемску наставу. Такође, реализоваће се и анализе просветног система – како у савремено доба тако и из историјске перспективе, са посебним освртом на школе у руралним подручјима, и историјске анализе уџбеника. У области методологије реализоваће се истраживања о могућностима примене класичних и електронских тестова.

У области предшколске педагогије ће се истраживати могућности за размену између студената и наставника из различитих високошколских установа из региона кроз развијање заједнице учења у виртуелном окружењу; промовисање значаја предшколског васпитања и образовања кроз заједнички рад наставника, студената и практичара; утицај образовне политике на предшколско васпитање и образовање; развијање партиципативне евалуације у предшколском васпитању и образовању; потенцијал културе која негује игру; квалитет студијског програма и положај стручне праксе студената.

У области школске педагогије истраживаће се актуелно стање у школском образовању, одлике реформи школе и школских система и процеса развоја праксе школског рада, као и глобални трендови у развоју образовања и рефлексije на праксу школског рада и функционисања школског система.

У области дидактике, студије ће бити усмерене на разматрање различитих дидактичких теорија, приступа настави и појединачних дидактичких проблема у светлу актуелних кретања у педагошкој теорији и образовној политици и пракси, али и са становишта ширег педагошког, идеолошког и друштвеног контекста. Нарочит нагласак биће стављен на дидактичку разраду идеја критичке педагогије, као и на сагледавање педагошких, а нарочито дидактичких, вредности актуелних и надолazeћих трендова у домену наставе као што су интегрисање технологија у настави процес, различити модели онлајн и комбиноване наставе, положај и улоге наставника и ученика, персонализовано учење у настави, социоемоционално учење у настави и слично.

У области андрагогије, у фокусу ће бити истраживања проблема образовања одраслих у следећим областима: планирање онлајн образовања одраслих, комерцијални медији у функцији образовања одраслих, улога образовања у каријерном вођењу и саветовању одраслих, професионални развој и перспективе наставника у образовању одраслих, когнитивни, афективни и бихејвиорални аспекти еколошког образовања одраслих, одрживи развој универзитета и целоживотно учење, истраживања улоге образовања одраслих у подршци развоју родитељства и партнерских релација, превазилажењу развојних породичних криза, као и развоју компетенција универзитетских наставника за подучавање студената са инвалидитетом, и развоју компетенција наставника за рад у казнено-поправним заводима; истраживање улоге и функције образовања у подршци старијима; истраживања у области политике образовања одраслих, менаџмента и маркетинга у образовању одраслих и функционалне писмености одраслих.

Историја

На Одељењу за историју Статутом Филозофског Факултета је дефинисано девет ужих научних области (и сходно томе девет катедара) чији би се фокус истраживања могао објединити у две целине: оне које се баве *националном*, и оне које се баве *општим историјама*, у хронолошком распону од најстаријих култура Старог истока, до историјских процеса 21. века.

Катедра за историју старе Грчке и Старог истока ће у фокусу истраживања у периоду од 2024–2028. године имати друштвену историју и епиграфику Старог истока, династичког Египта, класичне Грчке и хеленистичког света и имплементацију постигнутог у дигиталној хуманистици.

Катедра за Историју Рима бавиће се политичком историјом и просопографијом позне Римске републике, друштвеном историјом царства, и војном историјом подунавских и балканских провинција. Планирано је и да се настави рад на објављивању епиграфских споменика из балканских провинција.

Основна истраживања *Катедре за Историју српског народа у средњем веку са историјском географијом и старословенским језиком* биће усмерена на критичко издавање дипломатичких и наративних извора, наставиће се истраживања у области историјске географије и историјске демографије (насеља, становништво), као и

истраживања у области црквене историје и историје привреде. Истим истраживачким темама бавиће се и запослени у Центру за историјску географију и историјску демографију (ЦИГИД).

Тежиште истраживања *Катедре за општу историју средњег века и помоћне историјске науке* биће на проучавању српских и јужнословенских писаних извора (посебно документарне грађе и хагиографије) у европском и медитеранском контексту, на примени савремених технологија у медијевистици (дигитална дипломатика), и на развијању теоријско-методолошких модела за рад са изворним материјалом, као и проучавање теоријских и методолошких парадигми које нуди историја историографије.

Катедра за историју Византије бавиће се питањима идентитета у Византији, на средњовековном Балкану и у првим вековима османске власти, и појмом Римства као идејног и идеолошког маркера у Византији и средњовековној Србији. У фокусу Катедре ће бити и питања регионалне историје (однос између центра и периферије, Цариграда и области и држава на Балкану и у источном Медитерану).

У фокусу истраживања *Катедре за историју српског народа у новом веку* биће историја српског народа, од 16. века до данас, што је од великог значаја због различитих државних, политичких и друштвених оквира у којима је живео српски народ, смештен између средњеевропског, средоземног и источног света. Планирана су истраживања у домаћим и иностраним архивским институцијама, и окретање мање рађеним темама попут демографије, историје институција, значајних личности и њиховог деловања, свакодневног живота, националног идентитета, цивилизацијских утицаја и њихових преплитања и оспоравања итд.

Катедра за Општу историју новог века ће се бавити темама које обухватају период од 16. до 20. века, али ће се кроз поједине теме бавити и феноменима 20. и 21. века. Један правац истраживања ће бити усмерен ка проучавању дипломатске историје, историје појединих области Медитерана (16-19. век), као и односа Аустрије и Османског царства крајем 16. и почетком 17. века кроз призму Дугог рата. Катедра ће се бавити и актуелним темама, попут историје пандемија, историје антисемитизма и ауторитаризма и истраживањем мањина у 19. и 20. веку. Катедра ће радити и на избору, дигитализацији и објављивању необјављене архивске грађе (16-18. век).

Катедра за Општу савремену историју ће се бавити феноменима глобалне историје у 20. и 21. веку, пратећи светске трендове у историографији који подвлаче транснационалну и глобалну компоненту науке. Поред у нашој историографији још увек доминантне политичке историје, Катедра ће се бавити културном и друштвеном историјом, а фокус ће бити на микроисторији, усменој историји, деколонизацији и дигиталној историји. Катедра ће наставити да се бави и проучавањем распада Југославије и ратовима деведесетих, уз сарадњу са акедмским и научним институцијама из земље и региона, али и са међународним организацијама и невладиним сектором.

Катедра за историју Југославије ће се бавити најширим кругом питања из прошлости југословенске државе, обухватајући настанак „прве“, „друге“ и „треће“

Југославије. У фокусу истраживања ће бити широк спектар тема –политички, међунационални и међуверски односи, историја војске, политичких, интелектуалних и привредних елита... Трагаће се за улогом историјских личности, интегративном и дезинтегративном улогом монархије, пореклом ауторитативних режима, историјом институција, друштвених структура, а бавиће се и односом села и града, урбанизацијом, друштвеним трансформацијама, миграцијама. Поред тога, Катедра ће се бавити и спољном политиком и међународним положајем све три југословенске државе.

У оквиру центара на Одељењу за историју, проучаваће се историја српског народа (Центар за српске студије), различите земље и региони (Америка, Балкан, Кипар), као и односи Србије са земљама у региону (Центар за савремену историју Балкана), српско-амерички односи (Центар за америчке студије), али и актуелни проблеми (Центар за српске студије, Центар за америчке студије, Центар за кипарске студије). Ови центри ће давати и геополитичке анализе, и бити присутни у јавности кроз своје експертизе. Центар за теорију историје ће се бавити широким спектром питања који проблематизују однос теорије и историје. Поједини центри (Центар за америчке студије) ће бити окренути и широј јавности, кроз различите програме које ће нудити и на факултету, и кроз сарадњу са институцијама културе (музеји, галерије, архиви, удружења).

Археологија

Одељење за археологију бави се проучавањем људске прошлости од самих почетака човечанства па до раздобља новог доба, која ће ради лакшег праћења бити изложена према опште прихваћеним хронолошким одредницама.

Тако, истраживањима најраније праисторије координира Центар за истраживања палеолита и мезолита, који ће у периоду 2024-2028. године спровести бројна археолошка рекогносцирања и ископавања великог броја палеолитских и палеоантрополошких налазишта на централном Балкану (Баланица, Пештурина, Шалитрена пећина, итд). Том приликом биће спроведене и анализе узорака и материјала са евидентираних и истраживаних налазишта. Што се тиче археологије мезолита, фокус ће бити усмерен на проучавање психолошких аспеката живота људи, као и начина на који су доживљавали еколошке промене у окружењу.

Када је реч о неолитском раздобљу, проучавања ће пре свега бити усмерена на најмлађе хоризонте неолитског налазишта Бело брдо у Винчи, док ће посебна пажња бити усмерена на технологију израде неолитске керамике.

У наведеном периоду биће спроведена и истраживања усмерена на простор Блиског истока, са фокусом на Левант и северну и централну Месопотамију у периоду од финалног епипалеолита до средњег бронзаног доба. Предвиђено је проучавање комплексних друштвених уређења са фокусом на оне врсте организовања које не карактерише постојање хијерархије, већ се шире посматрано могу сматрати хетерархијским друштвима. Циљ је да се разуме начин организовања и живота у

заједницама које се не уклапају у modele друштвеног организовања које дефинише неоеволуционистичка теорија, попут поглаварства и државе. Осим тога, биће проучаване и ритуалне праксе ових друштава, као и артефаката који се везују за гасулску културу. Посебна пажња биће посвећена и проучавању Несмина, тзв. Београдске мумије, која се датује око 300 године п.н.е.

Одељење за археологију бавиће се и проучавањем порекла и потенцијалних механизма циркулације циљано изабраних артефаката из поузданих археолошких контекста бакарног и бронзаног доба (од средине V до краја II миленијума пре нове ере), чиме ће се створити нови увид у природу и правац веза које су у великој мери утицале на обликовање друштвених трансформација у млађој праисторији Балкана. Такође је планирано и састављање свеобухватног скупа података о радиокарбонским датумима из југоисточне Европе током бронзаног и раног гвозденог доба, у периоду од око 3000. до 800. године п.н.е, као и ревидирање постојећег хронолошког опредељења појединих култура.

Планирано је и истраживање образаца насељавања и економије у млађем гвозденом добу на територији Србије, као и истраживање археолошког материјала са појединачних латенских насеља у јужнопанонском делу српског Подунавља. Такође ће се проучавати и културни односи и размена између античке грчке (медитеранске) културе и заједница гвозденог доба на Балкану, са посебним акцентом на међусобни однос и прожимање праисторијске и античке религије, као и на (не)промењивост фунерарне праксе.

Посебан сегмент проучавања представља долазак Римљана на простор централног Балкана и успостављање римске власти на поменутом простору, као и на односе између римске државе и палеобалканских племена. Предмет истраживања ће бити и раздобље раног хришћанства на простору централног Балкана. У фокусу ће бити Источна некропола Ремезијане где ће се наставити археолошка истраживања. Такође ће се проучавати и процес трансформације касноантичког у раносредњовековно друштво на простору Балкана и јужне Паноније, са посебним освртом на сеобу народа.

Када је реч о средњовековном раздобљу, пажња ће првенствено бити усмерена на процес християнизације код новопридошлих народа на простору централног Балкана и јужне Паноније, успостављање црквене организације, проучавање остатака црквене архитектуре путем нових археолошких ископавања на неколико локалитета, као и на истраживање сведочанстава личне побожности. Као посебна тема истраживања издваја се област Подунавља, која током средњег века представља линију разграничења, али и контактну зону између различитих народа и држава. Истраживачи ће се бавити и проучавањем археолошких сведочанстава из раздобља српске деспотовине на простору централног Балкана, као и формирањем хришћанске елите у време османлија.

Одељење за археологију се бави и теоријским аспектима археологије, у оквиру којих је изражена тенденција за бављењем евиденционим резонавањем у археологији на бази археолошке грађе настале током ранијих ископавања, њихова реинтерпретација и реконтекстуализација, уз тематизовање специфичних проблема домаће археологије.

Осим тога, биће изучавани и различити теоријско-епистемолошки проблеми археологије као научне дисциплине.

У оквиру Одељења за археологију изузетно битан сегмент проучавања подразумевају истраживања спроведена уз примену различитих природних наука. Тако планирана истраживања у оквиру физичке антропологије подразумевају макроскопске анализе људских скелетних остатака са праисторијских, античких и средњовековних локалитета, док ће у фокусу бити проблеми раста, развоја и здравственог стања праисторијских популација. Наставиће се истраживања дубинског секвенционирања генома праисторијских становника са тла Србије, истраживања стабилних изотопа како би се реконструисала исхрана и дужина дојења, анализе пептида из зубног енамела, анализе протеина и микробиљних остатака из зубног каменца. Посебан фокус биће на истраживању разлика у расту и развоју девојчица и дечака током бронзаног доба (2100-1500 пре н.е).

Планирана истраживања у оквиру археозоологије подразумевају анализе скелетних остатака животиња са плеистоценских и холоценских археолошких налазишта у циљу разумевања различитих аспеката људско – животињских односа у прошлости (на пр. проучавање исхране људи у прошлости, економски, симболички и друштвени значај животиња у људским заједницама у прошлости). Такође, планиран је развој метода за одређивање старосног доба домаћих животиња. Кроз сарадње са различитим лабораторијама у иностранству планирана су генетичка истраживања домаћих и дивљих животиња кроз анализе древне ДНК, док ће се на основу анализа стабилних изотопа из животињских остатака истраживати исхрана и мобилност животиња.

Планирана истраживања у оквиру археоботанике подразумевају макроскопске анализе биљних остатака са холоценских археолошких налазишта у циљу реконструкција значаја биљака у економским и друштвеним аспектима живота људи у прошлости, док ће фокус бити на почецима пољопривреде у раном неолиту Балкана, односно бронзаном добу на простору јужне Паноније. Истраживачи Лабораторије за биоархеологију планирају да се баве и истраживањима у вези са почетком и ширењем неолита на подручју централног Балкана, функцијом и значењем неолитских и енеолитских антропоморфних фигурина југоисточне Европе, техникама израде термалних структура у неолиту, теоријом културне трансмисије у археологији, као и рударством и металургијом у средњем веку на простору централног Балкана.

Историја уметности

Научно-истраживачки рад на Одељењу за историју уметности биће реализован у оквиру семинара, центара и Института кроз које је организован рад на Одељењу. Планирана истраживања структурирана су према тематским и проблемским областима који се налазе у фокусу појединачних истраживачких јединица, а њихов заједнички оквир чини примена савремених методологија у изучавању историје уметности, као и фокус на недовољно истраженим темама из националне историје уметности.

Одељење за историју уметности истраживаће српску школу историје уметности, развој науке о уметности од 18. до 20. века, европске теорије, методе као и методiku наставе историје уметности, те настанке и облике уметничког стварања. Семинар за студије музеологије и херитологије ће у фокусу имати компаративну анализу савремених музеолошко-херитолошких истраживања, њихову контекстуализацију у наставном програму, као и историјат музејске делатности у Србији: полазишта, развој, резултате, актере. Проучаваће се и васпитно-образовни рад у музејима, а посебан сегмент чиниће деколонизација музеологије – одрживост модела централних и периферних наратива креирања знања. Истраживања Семинара за студије историје архитектуре обухватиће касноантичку и раносредњовековну архитектуру на простору Балкана, византијску и српску средњовековну архитектуру, српску архитектуру у доба турске власти, као и рецепцију и евокацију средњовековне архитектуре у градитељству модерног доба, историју српске, хрватске, југословенске и руске архитектуре у егзилу. Предмет изучавања ће бити и трансформације фунерарне уметности и питање ктиторства и приложништва на простору централног Балкана у касној антици. Посебан акценат ставиће се на проучавање методологије архитектонске историографије, естетике и критике. Семинар за студије средњовековне уметности проучаваће иконографију источнохришћанске уметности у средњем веку, српско средњовековно сликарство 12, 13. и 14. века. Поред тога, истраживаће се рукописно наслеђе друге половине 14. века, потом јеврејске и медитеранске студије, студије западноевропске уметности средњег века као и студије византијске уметности. Када је реч о Семинару за студије уметности и визуелне културе новог века, пажња ће бити усмерена на недовољно истражене тематске области у изучавању уметности и визуелне културе новог века уз примену савремених методолошких и мултидисциплинарних приступа. Проучаваће се: српска уметност у доба барока, српска уметност у доба просветитељства, културна историја 18. века; јавни простори и идентитети у Србији у 19. и почетком 20. века; религиозна уметност новог века, делатност српских сликара у новом веку, политичка историја уметности новог века, српска уметност у доба просветитељства; женски дискурс у уметности и визуелној култури новог века, приватни простори и уметност новог века, историја уметности и визуелне културе Балкана и југоисточне Европе у контексту дихотомије између традиције и модерности; алегоријско и митолошко сликарство српских уметника друге половине 19. века; уметност симболизма; мотиви Источног Јадрана у делима српских и хрватских уметника; позиција жене у уметности естетицизма; класична митологија у сликарству Хабзбуршке монархије; истраживање религиозног сликарства на тлу Карловачке митрополије у 19. и 20. веку; репрезентација природњачких теорија у српском сликарству крајем 19. и почетком 20. века. Семинар за студије модерне уметности ће се фокусирати на интерпретацију и визуелну репрезентацију историје у популарној култури, транснационалне студије модернизма, везу миграција и модерне уметности, историју и теорија скулптуре у 20. веку, те однос савремене уметности и екологије.

Колегинице и колеге које се при Институту за историју уметности баве изучавањем средњег века, од 2024. до 2028. године ће се посветити проучавању почетака српске уметности од 9. до 12. века, средњовековним црквеним споменицима

Призрена, архитектури и зидном сликарству манастира Добриловине, те илуминацији српске рукописне књиге у средњем веку. Центар за музеологију и херитологију планира да на основу резултата истраживања НК ICOM Србија "Музеји у актуелном окружењу" испитује могућности унапређења савремене музејске праксе. Истраживања ће обухватити и интерпретацију наслеђа у музејској делатности. Поред тога, у фокусу ће бити компаративна анализа исхода музеолошког образовања кроз музеографске резултате на терену, као и изучавање односа управљачких и руководећих структура у музејској делатности. Посебан допринос развоју професије даће се кроз унапређење система стручних звања у музејској делатности. Центар за визуелну културу Балкана бавиће се недовољно истраженим тематским областима у уметности и визуелној култури Балкана у периоду новог века, уз примену савремених методолошких и мултидисциплинарних приступа. Центар за дигиталну историју уметности планира два паралелна процеса рада. Први процес подразумева наставак дигитализације истраживачке (у првом реду теренске) грађе и успостављање интернет презентације и претраживе базе података. Други сегмент активности дефинисан је као проучавање дигиталних алата, специфичних за истраживање у пољу дигиталне хуманистике, као и мапирање нових тенденција у овом пољу. Центар за студије јеврејске уметности и културе реализоваће истраживања на пољу јеврејске визуелне и материјалне културе, на територији Србије и југоисточне Европе, обухватајући хронолошки периоде од позноантичког раздобља преко средњовековног и раног модерног доба до савременог доба, са нарочитим нагласком на све пратеће визуелне феномене. Посебно усмерење центар ће и убудуће имати ка сефардским студијама које подразумевају мултидисциплинарно сагледавање језика, обичаја, те церемонијалне, синагогалне и фунерарне уметности као и свих облика материјалне културе и приватно-јавног деловања Сефарда на простору Балкана и Европе.

Класичне науке

Научноистраживачки рад наставника, сарадника и истраживача на Одељењу за класичне науке, Институту за антику и класично наслеђе и Центру за библијску филологију и херменеутику у периоду 2024-2028. обухватаће следеће области истраживања: индоевропска лингвистика, индоиранска лингвистика, староиндијска филологија, библијска филологија и херменеутика, грчка лингвистика, латинска лингвистика, античка драма и театар, историја античке књижевности, теорија књижевности, античка књижевна критика, античка естетика, извори за рану грчку филозофију, историја религија, вулгарни латинитет, античка епиграфика, позноантичка грчка филологија, византијска филологија, извори за византијску теологију, класична традиција, рецепција антике, српска етимологија, српска неолатинистика, историја класичних наука у Србији, историја студија античке филозофије у Србији, текстологија, палеографија, методика и педагогија класичних језика.

Научни пројекти

У претходном акредитационом циклусу (2019-2023) реализован је већи број националних и међународних пројеката финансираних од стране различитих финансијера и у оквиру различитих позива и грантова (Фонд за науку РС, Министарство културе РС, УНИЦЕФ, Амбасада САД, Erasmus+, Horizon, ERC, итд). Успешно је окончана реализација три пројекта финансирана у оквиру програма „Промис“ Фонда за науку РС, као и по један пројекат у оквиру програма за развој пројеката у области вештачке интелигенције и специјалног програма истраживања Covid-19. Завршена је и реализација три пројекта у оквиру програма Horizon2020.

У наредном периоду, у плану је да се настави са реализацијом актуелних пројеката у оквиру више програма Фонда за науку Републике Србије и то: једног пројекта (ICARS) из програма „Дијаспора“; девет пројеката финансираних у оквиру програма „Идеје“ (REASON4HEALTH, PEERSolvers, CoNatPat, ARCHAEOWILD, NEEMO, THE FLOW, RELATE, POLITY, Ø-Waste-Water); седам нових пројеката чије је финансирање обезбеђено у оквиру програма „Идентитети“ (NIdeA, SICHWEB, FSITC, NOBILITY, ANEB, IS-MIGaIN, SLITaM) и са чијом реализацијом је отпочето у марту/априлу 2023. године. Наставља се и са реализацијом пројекта RICONTRANS, који је финансиран у оквиру ERC Consolidator Grant 2018, великог међународног пројекта Европско друштвено истраживање (European Social Survey – ESS), као и већег броја пројеката који су финансирани од стране Европске Уније и Европске Комисије (у оквиру програма Erasmus+, COST, Adrion и слично) и других донатора и финансијера. Подаци о поменутим пројектима приказани су у табели у Прилогу 1.

У претходном периоду аплицирано је за финансирање већег броја пројеката за које се ишчекују резултати евалуације, те ће листа пројеката (из Прилога 1) који ће бити реализовани у наредном периоду засигурно бити проширена. У оквиру позива „Призма“ Фонда за науку РС, који је још увек у фази евалуације пријава, аплицирано је са већим бројем пројеката: The Identity of Serbian Philosophy: from the 18th to the 20th Century; Democracy on the Local Level: Deliberative Innovations for Better Governance in Serbia (DELIB.GOV); Environmental Monitoring of Food and Waterborne Parasites (PARASITE_HUNTER); DEEPPREAD: Reading for learning: School-relevant language and cognitive skills as predictors of deep reading comprehension; INFANO: Girls and Boys in the Bronze Age Europe-Influence of biological sex on health, growth, nutrition and social position 2100-1500 BC; Future Heritage of Spa Settlements: Digital Platform for Advancing Knowledge and Innovation in Urban Morphology Approach for Environmentally-Sensitive Development in Serbia (SPATTERN); Perspectives on the Improvement of Student Parliamentarism in Serbia after the Implementation of the Law on Student Organization; The Beginnings of Serbian Art: from the Evangelization to the end of the 12th century.

Аплицирано је и за COST EU фонд са пројектом „Historical and Philosophical Perspectives on Health“, у сарадњи са више партнерских институција из Србије и иностранства, а резултати се очекују у мају 2023. године. Већ је аплицирано или постоје намере за аплицирање у наредном периоду и за Erasmus+ позиве и позиве у оквиру Horizon и ERC грантова. На пример: пројекат у сарадњи са Универзитетом

Pompeu Fabra из Барселоне, Шпанија (Erasmus+, позив „Alliances for Innovation”); пројекат у сарадњи са Hochschule Osnabrück, Fakultät Wirtschafts- und Sozialwissenschaften, Немачка (Horizon); пројекат на тему „Родитељство у дигиталном добу“ (Horizon или Erasmus+); пројекат на тему „Дигиталне технологије у образовању“ (Horizon или Erasmus+); пројекат „COOL - Community of Learners in Early Childhood Education“ (Erasmus+ KA1 Virtual Exchange in Higher Education); пројекат „Pedagogic Leadership of Change in Early Childhood Center“ (Erasmus+ KA2 Strategic Partnership); пројекат „Optimizing the Impacts of Sustainability and Climate Change Education in Europe in Connection with Appropriate Methods and Learning Outcomes“ (Horizon); пројекат Europe-SUSTAIN „Fostering Development Education and Addressing Global Challenges in the European Union” (European Commission); MAPAPP: Maximizing Learning Potential with Interactive Posters and Micro-Learning (Erasmus+); The Habsburg rule in Low Countries and Southern Hungary/Northern Serbia: A Parallel Study (Erasmus+); AgorÆ: дигитализација Антрополошке агоpe (Erasmus+); Fostering Western Balkan History Science through the Case-Study of the Macedonian identity (Horizon); Cultural heritage in evolution – facing change with confidence (Horizon); ACCLAIM-100: Assessing Computational models of the Cross-Linguistic Acquisition of Inflectional Morphology across 100 languages (ERC). У плану је и аплицирање за пројекат „Common Professional Engagement of Scholars and Practitioners in Advocating the Importance of ECE“ код фондације Spencer. У сарадњи са Универзитетом у Винипегу, Филозофски факултет је аплицирао за „Partnership Grant Program“ код Social Sciences and Humanities Research Council of Canada (SSHRC) са пројектом „Movement, interaction, resilience, adaptation (MIRA): The complex role of the Central Balkans in the peopling of Europe in the Pleistocene” за који је предвиђен буџет до 3 милиона канадских долара за наредних седам година.

У наредном периоду планира се пријављивање на конкурсе Фонда за науку РС, Horizon, European Research Council (ERC), Erasmus +, COST акције, али и код других међународних и националних донатора и фондова.

Организовање научних скупова

Планирани научни скупови које ће у периоду од 2024. до 2028. године организовати Универзитет у Београду – Филозофски факултет приказани су у Табели 1. Овај списак, међутим, није исцрпан, будући да је неминовно да ће у наведеном периоду бити организовано још скупова, нарочито у оквиру пројеката које факултет буде реализовао и у оквиру нових сарадњи са различитим институцијама.

У периоду од 2024. до 2028. године на Филозофском факултету у Београду биће организовани годишњи међународни и национални научни скупови, као што су *Емпиријска истраживања у психологији*, *Сусрети педагога*, *Српска археологија између теорије и чињеница*, који се организују већ годинама, па и деценијама, уназад и који сваке године традиционално окупљају велики број учесника.

У овом периоду, Факултет ће имати част да буде домаћин и неколико великих светских конференција, које окупљају и по неколико хиљада учесника, а то су: European Conference on Educational Research (2025. године); International Society for Theoretical Psychology (ISTP) Conference (2024. године); The European Association of Archaeologists Annual Meeting (2025. године).

Табела 1. Списак научних скупова који ће бити реализовани на Факултету у периоду од 2024. до 2028. године

Назив скупа	Врста скупа	Година у којој се организује	Су-организатори скупа
Емипријска истраживања у психологији	међународни	сваке године	
Историја и историографија	национални	сваке године	
Српска археологија између теорије и чињеница	национални	сваке године	Центар за теоријску археологију и Филозофски факултет
Сусрети педагога	национални	сваке године	Педагошко друштво Србије
European Semester of Psychology and EC and PC meetings, May 2023, Belgrade	међународни	2023	EFPA- European Federation of Psychologists' Associations
Постепидемиолошки стрес: историјске и медицинске дилеме. (сваке године је друга тема у наслову, у зависности од актуелности тема и истраживања)	национални	2023	Научно друштво за историју здравствене културе
Connections between the Balkans and the Levant in the Middle and Upper Pleistocene	међународни	2024	Connections between the Balkans and the Levant in the Middle and Upper Pleistocene
Fifty Years On: The Problem of Occupation half a century Later	међународни	2024	European University Cyprus; Ministry of Education, Republic of Cyprus
Formation of Serbian identity and theoretical controversies concerning attempts of its deconstruction	национални	2024	
International Society for Theoretical Psychology (ISTP) Conference	међународни	2024	International Society for Theoretical Psychology and University of Neuchatel (Switzerland)
Philosophy of History of Serbian Philosophy	међународни	2024	Универзитет у Нишу - Филозофски факултет Универзитет у Приштини - Филозофски факултет у Косовској Митровици
Serbian Women's Thinkers	међународни	2024	Универзитет у Нишу - Филозофски факултет Универзитет у Приштини - Филозофски факултет у Косовској Митровици
The Balkans after 1204	међународни	2024	Бугарска академија наука, Институт за историјска истраживања
The fourth Meeting of the Zooarchaeology	међународни	2024	Археолошки институт,

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

of the Roman Period Working Group: "Social archaeozoology and the role of animals in Roman period societies: social differences, the impact of Rome on animal-human relationships, changes in human diet"			Београд; Међународно удружење археозоолога (The International Council for Archaeozoology)
XVIII International Congress of Christian Archaeology	међународни	2024	Ponificio istituto di archeologia cristiana – Rome; Археолошки институт - Београд Народни музеј Србије - Београд
Архитект и наручилац	међународни	2024	
Бијенални округли сто Библија из угла хуманистичких наука	национални с међународним учешћем	2024	
Визуелни аспекти друштвености	међународни	2024	
Европски конгрес психологије личних конструката	међународни	2024	Европска асоцијација за психологију личних конструката
Завршни скуп пројекта Concepts of Nationalism and Patriotism in Serbian Political Discourse – Medieval, Modern, Contemporary (коначан назив ће бити накнадно одређен)	национални	2024	
Завршни скуп пројекта Pius XII and the challenge of Totalitarianism in Yugoslavia 1941-1958 (коначан назив ће бити накнадно одређен)	међународни	2024	Балканолошки институт САНУ
Кнез/краљ Милан Обреновић 1854–2024	међународни	2024	Правни факултет; Историјски музеј Србије
Награда Клуба архитеката за најлепшу београдску фасаду - поводом стогодишњице додељивања	национални	2024	
Образовање музејских стручњака у циљу унапређења музејске праксе	међународни	2024	Univerzitet v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Univerzitet u Zagrebu – Filozofski fakultet
Популарна музика Балкана	међународни	2024	Центар за истраживање популарне музике, Београд
Психоанализа и хеленска драма	национални скуп	2024	
Четврта годишња конференција Центра за визуелну културу Балкана и Друштва историчара уметности и визуелне културе новог века	национални	2024	
BECAP-Belgrade Conference on Archaeological Pottery	међународни	2024, 2026	Археолошки институт
A Shared World: Byzantium and Orthodox Politics in high Middle Ages (On the Occasion of 120th Anniversary of the Chair for Byzantine Studies at the Faculty of Philosophy of the University of Belgrade)	међународни	2025	
European Conference on Educational Research	међународни	2025	European Educational Research Association
The European Association of Archaeologists Annual Meeting	међународни	2025	The European Association of Archaeologists

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

Аграрно и комунално у средњовековним српским земљама	национални	2025	
Анимизам и анимација	међународни	2025	
Град у будућности	међународни	2025	
Класичне науке – прошлост као путоказ за будућност	национални с међународним учешћем	2025	
Културне парадигме	међународни	2025	
Логос, Ватра, Једно (поводом јубилеја 2500 година од Хераклитове смрти)	међународни	2025	CFP: International Association for Presocratic Studies
Социјални живот моде у Србији од 19. века до данас	национални	2025	
Сто година од појаве ар декоа у српској архитектури	национални	2025	
Двогодишњи скупови Друштва за античке студије	национални са међународним учешћем	2025, 2027	Универзитет у Београду – Правни факултет
Between East and West: Cyprus before and after the Fall of Constantinople in 1453	међународни	2026	European University Cyprus; Ministry of Education, Republic of Cyprus
European Association of Personality Psychology, European Conference on Personality ECP22, Belgrade	међународни	2026	
Агенда 2030, Наслеђе и одрживост - Green Phygital у заштити баштине	међународни	2026	
Годишња конференција Центра за музологију и херитологију	национални	2026	
Конференција ИСИ	национални	2026	
Научни скуп о реформи курикулума у наукама о наслеђу	национални	2026	
Научни скуп поводом 120 година Одељења за етнологију и антропологију Филозофског факултета у Београду	међународни	2026	
Нови правци истраживања уметности и визуелне културе новог века на Балкану	међународни	2026	
Пета годишња конференција Центра за визуелну културу Балкана и Друштва историчара уметности и визуелне културе новог века	национални	2026	
Historical and Philosophical Perspectives on Health	међународни	2027	
Конференција ИСИ	међународни	2027	
Нове перспективе у урбаној антропологији	међународни	2027	
Годишња конференција Центра за музологију и херитологију	међународни	2028	
Југославија: локално и глобално	међународни	2028	Humboldt University IOS Regensburg Центар за југоисточну Европу, Грац; Универзитет у Љубљани; Универзитет у Загребу; Универзитет у Сарајеву;

			СКРПС Пула
Осамдесет година музејске и музеолошке наставе у Србији	међународни	2028	
Србија и Стара Србија (1878–1918–2028)	међународни	2028	Епархија врањска; Народни музеј, Ниш
Сто година од оснивања ГАМП (2028).	национални	2028	

Издавачка делатност

У циљу дисеминације и промоције резултата научног рада Факултет ће у наредном периоду наставити да буде (су)издавач следећих међународних и националних научних часописа³:

1. Acta historiae, medicinae, stomatologiae, medicinae veterinariae (M51);
2. Андрагошке студије – часопис за проучавање образовања и учења одраслих (M23);
3. Антропологија (M51);
4. Архаика (M53);
5. Београдски историјски гласник (M51);
6. Годишњак за друштвену историју (M24);
7. Етноантрополошки проблеми (M23);
8. Зборник семинара за студије модерне уметности (M24);
9. Зоограф. Часопис за средњовековну уметност (M23);
10. Lucida intervalla (M24);
11. Настава и васпитање (M24);
12. Психолошка истраживања (M23);
13. Социологија: часопис за социологију, социјалну психологију и социјалну антропологију (M23);
14. Српске студије / Serbian Studies (M24);
15. Стари српски архив (M52);
16. Theoria (M24);
17. Филозофски годишњак / Belgrade Philosophical Annual (M24).

У периоду 2024-28 у плану је и успостављање нових часописа, као што је Годишњак Центра за музеологију и херитологију. У плану је и покретање новог електронског часописа који би покривао теме у оквиру филозофије науке и научног истраживања, социјалне епистемологије и експерименталне филозофије.

³ Категорије су дате према категоризацији Министарства за 2022. годину.

Планирано је да се настави са издавањем научних монографија запослених на Факултету, као и наставак публикације зборника радова као што су: Менора за 2023/4. годину (издаје Центар за студије јеврејске уметности и културе); Студије визуелне културе Балкана 4 (2025, издаје Центар за визуелну културу Балкана); Студије визуелне културе Балкана 5 (2027, издаје Центар за визуелну културу Балкана); Споменица Катедре за историју српског народа у средњем веку са историјском географијом и старословенским језиком (2025); два тематска зборника националног значаја из области етике (први под насловом „Однос моралне и правне одговорности“ предвиђен за 2024. годину, а други је предвиђен за период 2026-2027. године); тематски зборник од међународног значаја из области савремене аналитичке естетике; зборник радова Филозофија Ксеније Атанасијевић и проширивање истраживања са филозофије Ксеније Атанасијевић на жене у домаћој филозофији преко тематских зборника националног значаја. Рад истраживача у оквиру координационе групе за историју филозофије резултираће једним тематским зборником на енглеском језику „Historical and philosophical perspectives on health“ до краја 2028. године, где су у плану међународни издавачи (Waterstones, Routledge, Springer, Brill).

У плану је и едиција интердисциплинарних тематских зборника од међународног значаја „Philosophy, Cognition, and...“, у коиздаваштву са Институтом друштвених наука у Београду (први зборник „Philosophy, Cognition, and Archaeology“ је планиран за крај 2023. године, а наредни „Philosophy, Cognition, and Psychiatry“ за крај 2024. године). У сарадњи са Институтом за филозофију и друштвену теорију планирано је и објављивање едиције Одабрана дела Ксеније Атанасијевић.

У плану је и објављивање посебних публикација Центра за библијску филологију и херменеутику, као што су: Постање – верзија по седамдесеторици: критичко издање с преводом и коментарима (планирано објављивање 2024. године), Излазак – верзија по седамдесеторици: критичко издање с преводом и коментарима (планирано објављивање 2025. године). У сарадњи са Институтом за књижевност и уметност, за 2027. годину планирано је објављивање Речника античких књижевних термина.

Поред тога, факултет ће бити издавач и зборника радова и књига апстраката са националних и међународних научних скупова који ће у периоду од 2024. до 2028. бити организовани на факултету. Планирано је објављивање и зборника радова са научног скупа посвећеног стопедесетогодишњици класичних наука на Филозофском факултету у Београду (планирано објављивање 2026. године). У току је и прикупљање архивске грађе и свих релевантних информација за објављивање историографско-библиографско-биографске књиге о историји Института за филозофију како би 2027. године било обележено 60 година постојања.

Успостављање и развијање сарадње са другим институцијама

Планови Филозофског факултета у Београду за даљи развој сарадње са другим институцијама, као и иницијативе за успостављање нових сарадњи, су екстензивни и односе се на све домене научне делатности Факултета – реализацију заједничких

научних пројеката и теренских истраживања, реализовање и промовисање продуката научног рада, организовање научних скупова, летњих школа, научних радионица и других врста активности промоције и популаризације продуката научног рада, али и самих научних области које се изучавају на Факултету. Подаци о планираним сарадњама са другим институцијама у домену организације научних скупова већ су приказани у Табели 1, док су сарадње у домену реализације пројеката поменуте у табелама у Прилогу 1.

Посебно се истичу сарадње које се развијају у оквиру великих међународних истраживања и пројеката, као што је Европско друштвено истраживање (European Social Survey – ESS), које се спроводи под окриљем Европског истраживачког инфраструктурног конзорцијума (European Research Infrastructure Consortium – ERIC), у складу са методолошким стандардима које је прописао ESS ERIC Headquarters са седиштем у Уједињеном Краљевству (City, University of London). У Србији пројекат реализују Универзитет у Београду – Филозофски факултет, Институт за социолошка истраживања и Институт друштвених наука, у сарадњи са истраживачима из још шест научноистраживачких организација (Филозофски факултет у Новом Саду, Филозофски факултет у Нишу, Институт за филозофију и друштвену теорију, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Географски факултет, Машински факултет). Ради реализације Европског друштвеног истраживања Филозофски факултет у Београду и Институт друштвених наука потписали су меморандум о сарадњи у периоду од 2023. до 2028. године. Како би се управљало овим сложеним пројектом у плану је и формирање савета који ће чинити: управник Института за социолошка истраживања на Филозофском факултету Београду, директор Института друштвених наука, национални координатор, по један представник истраживача из оба института, три представника осталих научноистраживачких организација (по правилу представници Филозофског факултета у Новом Саду, Филозофског факултета у Нишу и Института за филозофију и друштвену теорију), представник Републике Србије у Генералној скупштини ESS ERIC и представник министарства у Влади Републике Србије које је задужено за ресор науке.

Важно је нагласити да се планови за развој сарадње у домену научноистраживачког рада не односе само на академске и научноистраживачке институције из Србије и иностранства, већ и на различите установе из области културе, релевантне јавне институције, невладине организације, међународна тела и организације, струковна удружења и удружења грађана, привредне субјекте итд.

Академске институције са којима Филозофски факултет планира да настави или започне са сарадњом су најпре *Универзитет у Београду и друге институције чланице Универзитета у Београду*: Филолошки факултет; Факултет за образовање учитеља и васпитача; Факултет политичких наука; Грађевински факултет; Технолошко-металуршки факултет; Рударско-геолошки факултет; Архитектонски факултет; Електротехнички факултет; Географски факултет; Машински факултет; Пољопривредни факултет; Факултет организационих наука; Биолошки факултет; Медицински факултет; Институт за медицинска истраживања; Институт за филозофију

и друштвену теорију. На Универзитету у Београду, наставници са више одељења учествују у извођењу наставе на мултидисциплинарним мастер и докторским студијама при универзитету: Напредна анализа података (мастер студије); Религија у друштву, култури и европским интеграцијама (мастер студије); Образовне политике (мастер студије); Рачунарство у друштвеним наукама (мастер студије); Менаџмент пословних перформанси (мастер студије); Студије миграција (мастер студије); Историја и филозофија природних наука и технологије (докторске студије).

Филозофски факултет ће у периоду 2024-28 наставити са сарадњом у области научноистраживачког рада и са другим *академским институцијама (универзитетима, факултетима, институтима, академијама) из Србије* као што су: Српска академија наука и уметности (САНУ); Математички институт САНУ; Одбор за историју уметности САНУ; Балканолошки институт САНУ; Етнографски институт САНУ; Аудиовизуелни архив и центар за дигитализацију САНУ; Матица српска, Нови Сад; Археолошки институт; Институт за савремену историју; Историјски институт Београд; Институт за новију историју Србије; Институт друштвених наука; Институт за криминолошка и социолошка истраживања; Институт за педагошка истраживања; Државни Универзитет у Новом Пазару; Факултет за медије и комуникације, Универзитет Сингидунум; Технолошки факултет, Универзитет у Новом Саду; Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду; Институт за хигијену и технологију mesa; Филозофски факултет, Универзитет у Нишу; Филозофски факултет у Косовској Митровици, Универзитет у Приштини; Факултет драмских уметности, Универзитет уметности у Београду.

Планирана је сарадња и са *високошколским и научним институцијама из региона*, односно из Хрватске, Словеније, Босне и Херцеговине, Републике Српске, Црне Горе и Северне Македоније, као што су: Филозофски факултет, Свеучилиште у Загребу, (Хрватска); Универзитет Јосип Јурај Штросмајер, Осиек (Хрватска); Филозофски факултет, Задар (Хрватска); Филозофски факултет, Свеучилиште у Ријеци, Ријека (Хрватска); Центар за истраживање дјетињства, Учитељски факултет, Свеучилиште у Ријеци, Ријека (Хрватска); Центар за напредне студије Универзитета у Ријеци (Хрватска); Филозофски факултет, Свеучилиште у Сплиту, Сплит (Хрватска); Институт друштвених знаности Иво Пилар у Загребу (Хрватска); Институт за повијест умјетности, Загреб (Хрватска); Центар за дигиталну историју умјетности, Свеучилиште у Загребу (Хрватска); Лабораториј за археогенетику, Агрономски факултет, Свеучилиште у Загребу, (Хрватска); Текстилно-технолошки факултет, Свеучилиште у Загребу (Хрватска); Институт за друштвена истраживања – ИДИЗ, Загреб (Хрватска); Филозофски факултет, Универзитет у Љубљани (Словенија); Faculty of Electrical Engineering and Computer Science, University of Maribor, Maribor (Словенија); Институт за антрополошке и просторне студије, Истраживачког центра Словеначке академије наука и уметности, Љубљана (Словенија); Science and research centre Koper (Словенија); Филозофски факултет, Универзитет у Сарајеву (Босна и Херцеговина); Филозофски факултет Универзитета у Бања Луци (Република Српска); Црногорска академија наука и умјетности, Подгорица (Црна Гора); Филозофски факултет у Никшићу, Универзитет Црне Горе (Црна Гора); Историјски институт, Универзитет

Црне Горе, Подгорица (Црна Гора); Македонска академија наука и уметности, Скопље (Северна Македонија); Филозофски факултет у Скопљу, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ (Северна Македонија); Центар за праисторијска истраживања, Скопље (Северна Македонија); Лабораторија за археометрију, Прилеп (Северна Македонија) и тако даље.

Планови за остваривање сарадње у области научно-истраживачке делатности, наравно, нису ограничени само на институције из региона, већ се односе и на *универзитете и друге академске институције из готово свих земаља Европе*, а то су:

- Албанија: Универзитет у Тирани;
- Аустрија: Универзитет у Бечу; Византолошки институт Академије наука у Бечу; Аустријски археолошки инстиут, Академија наука Аустрије; University of Graz, Institute of Psychology;
- Белгија: KU Leuven; Center for Innovation in the Early Years, University of Gent;
- Бугарска: Бугарска академија наука и уметности, Софија;
- Велика Британија: University College London; Oxford University; Краљевски колеџ Лондон; University of Manchester; Birmingham University; School of Art History, Sent Andrews University; Лабораторија BioArCh, Универзитет у Јорку; Лабораторија за древну геномику Skoglund lab, The Francis Crick Institute, Лондон;
- Данска: Danish School of Education, Aarhus University; Danish Research Centre for Magnetic Resonance, Hovestaden;
- Естонија: Institute of Education, University of Tartu;
- Грчка: Аристотелов универзитет у Солуну; Хеленски отворени универзитет;
- Ирска: University College Dublin;
- Италија: Faculty of Medicine & Psychology SAPIENZA - University of Rome; Одељење за биологију заштите животне средине, Универзитет la Sapienza у Риму; Department of Psychology, University of Milano-Bicocca; Center for Mind and Brain University of Trento; Универзитет у Сијени, Одељење за историју и културно наслеђе; Alma Mater Studiorum – University of Bologna; University Iuav у Венецији; University of Udine; Johns Hopkins University Europe, Bologna; Универзитет у Торину; Универзитет у Катанији;
- Кипар: University of Cyprus; Eestern Mediteranean University, Famagusta;
- Литванија: Institute of Biosciences, Life Sciences Centre, Vilnius University; Витаутас Магнус универзитет;
- Луксембург: Универзитет у Луксембургу;

- Мађарска: University of Pécs;
- Немачка: Универзитет у Тибингену; Department of Psychology, Humboldt-Universität zu Berlin; Department of Child and Adolescent Psychiatry, University of Munich; Универзитет у Тибингену; University of Ulm; Ludwig Maximilian University of Munich and KUM Clinic; Универзитет у Вирцбургу; Hamburg University of Applied Sciences; Универзитет Јохан Гутенберг у Мајнцу; Универзитет Алберт Лудвиг у Фрајбургу; Макс Планк институт за еволуциону антропологију, Лајпциг; Немачки археолошки институт у Берлину; Европски универзитет Виадрина; Institut für Kulturanthropologie/ Europäische Ethnologie at the The University of Göttingen; Hochschule Osnabrück, Fakultät Wirtschafts- und Sozialwissenschaften; Универзитет у Мајнцу – RTG Early Concepts of Humans and Nature; Faculty of Cultural Sciences, University of Klagenfurt;
- Норвешка: University of Oslo;
- Пољска: Универзитет Јагелониан, Краков; Лабораторија за палеогентику и конзервациону генетику, Центар за нове технологије Универзитета у Варшави; Institute of Ethnology and Cultural Anthropology, Jagiellonian University, Krakow;
- Румунија: Универзитет у Букурешту;
- Словачка: Комениус универзитет у Братислави; Институт за историју уметности у Братислави;
- Француска: Универзитет Париз – Сорбона III; Лабораторији LAMPEA - Laboratoire Méditerranéen de Préhistoire EuropeAfricaine, Екс-Марсеј Универзитет; Универзитет у Бордоу; Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS), Paris;
- Холандија: Универзитет у Амстердаму; University of Groningen; Utrecht University;
- Чешка Република: Карлов универзитет у Прагу; Масариков универзитет Брно; Palacky универзитет у Прагу; Czech Technical University, Czech Institute of Informatics, Robotics and Cybernetics; Одељење за логику Института за филозофију Чешке академије наука;
- Швајцарска: University of Zurich; ETH Zürich; Institute of Education, University of Neuchatel;
- Шпанија: Универзитет у Мурсији; Универзитет у Сантандеру; CNAG-CRG - Centro Nacional de Análisis Genómico, Барселона; Универзитет Pompeu Fabra из Барселоне.

Планиран је и наставак сарадње са институцијама у оквиру различитих *CEEPUS* мрежа као што су мреже: Pedagogy and Andragogy in South-East Europe CIII-SI-0906; Modern Antiquities, а планирано је и оснивање нових мрежа (Historical and philosophical perspectives on health).

Поред Европе, планирана је сарадња и са *високошколским установама из региона Блиског истока*, на пример са Burdur Universitesi из Турске, са Универзитетом Бен Гурион у Негеву, (Израел). Планиран је наставак сарадње у области научноистраживачког рада и са више универзитета у *САД и Канади* као што су: Stanford University, School of Humanities and Sciences; Harvard Graduate School of Education, Harvard University; Washington University, Универзитет Johns Hopkins; School of Medicine in St Louis; Haskins Laboratories; Универзитет Аризона у Тусону; Florida Atlantic University Honors College; McMaster University; Универзитет у Винипегу. Надаље, сарадња је планирана и са универзитетима у *Аустралији* (University of Melbourne) и *Новом Зеланду* (Massey University). У плану је и наставак сарадње са Институтом за етнологију и антропологију Кинеске академије друштвених наука у Пекингу (*Кина*) и са Националним музејем етнологије у Осаки (*Јапан*).

За научне области из групације хуманистичких наука које се изучавају на Факултету (историја, историја уметности, етнологија и антропологија, археологија, класичне науке) нарочито је значајна сарадња са партнерским *установама из домена културе*. Сарадња се огледа како у реализацији студентских пракси, теренских и архивских истраживања, тако и у промоцији продуката научног рада и културног наслеђа (организација конференција, трибина, изложби и слично). Ту су, најпре, бројни музеји из Србије (Народни музеј Србије; Музеј града Београда; Етнографски музеј у Београду; Музеј Југославије; Музеј аутомобила; Музеј Српске православне цркве; Епархија врањска Српске православне цркве; Музеј у Смедереву; Народни музеј у Зрењанину, градски музеји у Суботици и Сомбору; Музеј Војводине и Музеј града Новог Сада у Новом Саду; Јеврејски историјски музеј; Музеј жртава геноцида; Музеј примењене уметности; Музеј Крајине Неготин) и друге институције културе, културни центри и заводи (Научно-образовно културни центар „Вук Караџић“ у Тршићу; Крушевачка филозофско-књижевна школа; Летња филозофска школа у Зајечару Felix Romuliana; Јеврејски културни центар, Београд; Југословенска кинотека, Београд; Републички завод за заштиту споменика културе; Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица).

Сарадња са установама културе није ограничена само на нашу земље, већ је у плану наставак сарадње и развој нових партнерстава са *музејима, архивима, уметничким галеријама и павиљонима у региону и у земљама Европе*, међу којима су: Национални музеј модерне уметности, Загреб (Хрватска); Повијесни музеј, Загреб (Хрватска); Галерија Кловићеви двори, Загреб (Хрватска); Уметнички павиљон, Загреб (Хрватска); Државни архив у Дубровнику (Хрватска); Музеј савремене уметности, Загреб (Хрватска); Земаљски музеј у Сарајеву (Босна и Херцеговина); Музеј савремене уметности у Бања Луци (Република Српска); Модерна галерија, Љубљана (Словенија); Музеј у Битољу (Северна Македонија); Музеј у Прилепу (Северна Македонија);

Државни архив Црне Горе – одељења у Котору и Будви (Црна Гора); ЈУ Народна библиотека Будве (Црна Гора); Музеј Орсеј - Musée d'Orsay, Париз (Француска); Природњачки музеј Шведске (Шведска), Archivio di Stato di Venezia, Венеција (Италија), и тако даље.

Планиран је наставак сарадње са различитим *јавним институцијама из Србије*, као што су: Министарство просвете; Министарство науке, технолошког развоја и иновација; Министарство културе; Министарство за људска и мањинска права; Центар за промоцију науке; Завод за унапређивање васпитања и образовања; Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања; Национална агенција за јавну управу (НАЈУ); Институт за ментално здравље; Гинеколошко акушерска клиника „Народни фронт” и тако даље.

Важан сегмент планиране сарадње тиче се и популаризације и примене научних резултата, у чему значајну улогу имају *струковна и професионална удружења* као што су, на пример, Педагошко друштво Србије, Друштво андрагога Србије, Друштво психолога Србије, Српско филозофско друштво, Естетичко друштво Србије, Етнолошко-антрополошко друштво Србије, Социолошко научно друштво Србије, Научно друштво за историју здравствене културе. Сарадња са друштвима се огледа у заједничком издавању научних часописа (нпр. Социологија, Настава и васпитање, Андрагошке студије, Theoria), заједничком организовању научних скупова, трибина, округлих столова, семинара, пројеката, такмичења ученика и слично. Поред тога, у плану је и успостављање сарадње са већим бројем *основних и средњих школа у Србији* како би се реализовала различита истраживања, применили налази истраживања у васпитно-образовној пракси и организовала менторска подршка као део професионалног развоја студената у професијама за које се школују (наставници различитих школских предмета, стручни сарадници у школама). Планирано је и потписивање протокола о сарадњи са Карловачком гимназијом у циљу организације Филолошких сусрета.

Значајан је и даљи развој сарадње са различитим *међународним организацијама и удружењима*, а нарочито у погледу организације конференција, летњих школа, семинара и трибина, као и студијских боравака, међу којима су: Међународни савет музеја (ICOM, ICOM Европа, ICOMSEE); Европска асоцијација за психологију личних конструката; European Society for Research on the Education of Adults (ESREA); Bulgarian Society for Comparative Education; International Society for Socratic Studies (ISSS); American Philosophical Association Central Division; European Philosophy of Science Association (EPSA); Eastern European Network for Philosophy of Science (EENPS).

На послетку, за развој научне делатности, а нарочито у погледу промоције, дисеминације и примене научних резултата, од великој значаја је сарадња са *социјалним партнерима из Србије и из иностранства*, као што су различите фондације, удружења, невладине организације, као и привредни субјекти, а међу којима су: Фондација Темпус (Србија); Хеленска фондација за културу (Србија); Удружење Простор (Србија); KidHub (Србија); Appworks (Србија); PIN - Psychosocial Innovation

Network; Centre for Social Innovation - ZSI (Аустрија); Mediciens du Monde (БиХ, Хрватска); World vision (БиХ); Рехабилитацијски центар за стрес и трауму (Хрватска); Друштво за психолошку помоћ (Хрватска); OZ IKONY (Словачка); Innovation Hive, Larissa (Грчка); Centro per lo sviluppo creativo Danilo Dolci, Palermo (Италија); Science 4 People, Bialystok (Пољска); FURIM, Oslo (Норвешка); Center for Social Innovation, Nicosia (Кипар); Pistes Solidaires, Pau (Француска); CIRAD (Centre de coopération internationale en recherche agronomique pour le développement (Француска); UMR Innovation, Montpellier (Француска), итд.

Популаризација и промоција науке

Филозофски факултет има дугу традицију и остварује континуитет у организовању академских трибина, научних скупова и конференција, промоција пројеката и научних издања. Поред организовања научних скупова, о којима је већ било речи, у плану су и бројне друге активности популаризације и промоције науке и научних резултата.

Резултати научног и стручног рада неретко се представљају кроз *јавна предавања и трибине* која се организују на Факултету у оквиру свих одељења и различитих научних јединица. На пример, Лабораторија за експерименталну психологију већ 30 година организује недељне трибине. У плану је и организација циклуса јавних предавања под називом „Библијске вечери“ у организацији Центра за библијску филологију и херменеутику. У плану су циклуси предавања Центра за теорију историје, као и Oxford дебата за студенте Jean Monnet модула EUBAL у 2024. и 2025. која укључује и стручну јавност ван Факултета. Институт за етнологију и антропологију организоваће Антрополошку Агору у виду низа научних трибина и предавања гостујућих научника. У оквиру Академске недеље и Академског дана, андрагози ће организовати посете и предавања о старењу и старости на различитим одељењима Факултета, али и на различитим факултетима Универзитета у Београду. Надаље, запослени на Факултету традиционално учествују у предавањима и трибинама на изван-академским институција са којим Факултет сарађује, а то су најчешће различите културне, музејске и друге институције (нпр. Српска академија наука и уметности; Галерија Матице српске, Галерија науке и технике САНУ, Музеј савремене уметности, Народни музеј, Музеј примењене уметности, Музеј жртва геноцида; Музеј науке и технике; Музеј афричке уметности; Коларчев народни Универзитет; Задужбина Илије М. Коларца; Центар за промоцију науке).

Научни рад и делатност Факултета у целини ће наставити да се популаризује и кроз *гостовања у телевизијским и радио емисијама* из области културе, уметности и науке (нпр. гостовања на РТС, РТС Наука, B92, N1, Нова С, ТВ Храм, Al Jazeera, Радио Београд), *интервјуе у дневним и недељним листовима* (као што су Данас, Политика, Недељник), *гостовања у подкаст емисијама* (нпр. Агеласт, Еурека, У раљама осећања, Радио галаксија, ДАМАР, На кафи са психологом), као и *писањем за научнопопулярне часописе и електронске медије* (нпр. часопис Центра за промоцију науке „Елементи“, часопис „Нова галаксија“, Политикин забавник, Popular Science, SciTech).

Популаризација научних резултата усмерена је и ка практичарима, односно алумнистима Факултета. Велики број научних скупова који се организују на Факултету су отворени и за ову циљну групу, а наставници и истраживачи са различитих одељења организују и акредитоване *програме стручног усавршавања* за запослене у различитим секторима (образовање, здравство, социјални рад итд), као и *стручна предавања и вебинаре* (нпр. у оквиру стручних друштава као што је Педагошко друштво Србије), кроз које се популаризују најновија сазнања из научних области које се изучавају на факултету и ради на обезбеђивању њихове примене у пракси. Истовремено, тиме се доприноси континуираном професионалном развоју припадника струка које се образују на Факултету. С тим у вези, запослени са различитих одељења планирају да наставе са реализацијом акредитованих програма стручног усавршавања запослених у образовању (многи од њих су на листи програма од јавног интереса), као и да развијају различите наставне материјале и приручнике за наставнике и стручне сараднике у школама. Поред тога, Факултет, односно Институт за педагогију и андрагогију, има акредитоване програме стручног усавршавања реализатора јавно признатих организатора активности образовања одраслих (ЈПОА). У плану је и да се настави са радом на развијању кратких програма у домену андрагогије, подршке родитељству у домену употребе дигиталних технологија, родитељске медијације, развијања дигиталне писмености код деце, итд.

На факултет се научна делатност промовише и кроз бројне *научне и научно-популарне радионице* (нпр. Недеља америчке културе и друштва, Јеврејска уметност и традиција, Викенд нематеријалног културног наслеђа) које се организују сваке године, као и различите *летње школе и семинари*. Неке од радионица имају већ дугу традицију, као на пример радионица „Јеврејска уметност и традиција“ која је од 2008. године постала језгро наставне и научне сарадње Одељења за историју уметности и бројних иностраних стручњака и институција које се баве јеврејским студијама. Радионица је намењена студентима хуманистичких и друштвених наука, заинтересованим за културну историју јеврејског народа, са нарочитим освртом на визуелну културу, књижевност и верску традицију Јевреја. Програм се одржава сваке године у фебруару, а полазници добијају сертификат који се може уписати као додатак дипломи. Радионицама „Недеља америчке културе и друштва“, које већ годинама организује Центар за америчке студије, циљ је да, кроз мултидисциплинарни и компаративни приступ проблемским питањима везаним за Америку и америчке студије, промовише и развија научно изучавање америчке историје, друштва, политике и културе. Радионица је намењена студентима завршне године основних студија и студентима мастер и докторских студија свих одељења факултета, заинтересованим за културну и друштвену историју Америке и за америчке студије. На Одељењу за класичне науке се сваке године организује „Зимска школа индоевропске лингвистике“ и „Летња школа класичних језика и култура“. У плану је и организација: радионица и летње школе за студенте докторских студија са темом „Теорија и пракса прикупљања научно-истраживачких података у клиничкој психологији“; летње биоархеолошке школе (у случају да пројекат INFANO буде реализован), у оквиру које ће студенти бити обучени у примени најсавременијих метода за процедуре ископавања и чувања древних

биолошких остатака; летње школе за студенте археологије из земље и иностранства, током археолошких ископавања Баланице; летње школа и/или радионица о историјским и филозофским погледима на здравље (уколико буду одобрена средства EU COST за пројект); филозофских радионица које би имале за циљ помоћ и оснаживање студената (у оквиру пројекта Причајмо о томе, који реализује НВО Промена). На Одељењу за историју на годишњем нивоу организује се летња школа „Српски народ на прелому векова – преломни догађаји од распада Југославије до стварања самосталне Републике Србије“, летње школе у сарадњи са задужбином Илије М. Коларца, као и радионице и летње школе Катедре за савремену историју, у оквиру програма суочавања с прошлошћу, у сарадњи са међународним институцијама (UNDP) и невладиним организацијама. Поред тога, планиран је наставак раније успостављених пракси промоције и популаризације историје уметности као дисциплине кроз стручна вођења, шетње и теренска истраживања (нпр. „Новија архитектура Београда“, „Црквена уметност 19. века на територији Београда“). У плану је одржавање научних радионица у оквиру пројекта „Српски дигитални дипломатар“, у сарадњи са Аудиовизуелним архивом и центром за дигитализацију САНУ. Предвиђена је и реализација циклуса конференција Историја демократије и парламентаризма у Србији „Никола Пашић“, заједно са Историјским архивом „Тимочка крајина“ из Зајечара.

Промоција и популаризација научних области које се изучавају на Факултету наставиће да се обавља и на посебним *манифестацијама* факултета, као што су дани отворених врата Факултета, догађаји у оквиру иницијативе Зелени Филозофски и слично. Надаље, Факултета ће, као и претходних година, учествовати у великим манифестацијама попут Сајма књига, Фестивала науке, Ноћи истраживача, Истраживачи у школама, Недеља свести о мозгу, итд.

У плану је и да се промоција студијских програма, али уједно и промоција наука које се изучавају на Факултету, настави и кроз различите *радионице за средњошколце и посете школама* широм Србије, као и учешћа на сајмовима образовања. На пример у плану је да се викендом организују радионице из класичних језика („Викендијум“) у сарадњи са средњим школама. У оквиру активности Одељења за етнологију и антропологију организује се Етнолошки средњошколски семинар у Научно-образовно културном центру „Вук Караџић“ у Тршићу, где се ученици гимназија и стручних средњих школа упознају с основним истраживачким темама у оквиру антропологије и етнологије, а све под окриљем Министарства просвете РС. Планирано је одржавање и низа делиберативних радионица за средњошколце на којима ће бити упознати са најсавременијим моделима демократских процедура и демократског одлучивања у различитим доменима. На појединим одељењима је средњошколцима омогућено и да посећују предавања која се реализују на основним академским студијама или да похађају посебно организоване радионице у простору Факултета (нпр. у Археолошкој збирци). Поред тога, наставници и истраживачи са Факултета су дугогодишњи сарадници Истраживачке станице Петница и учествују у пројектима и активностима Центра за промоцију науке, те и на тај начин доприносе промоцији и популаризацији друштвено-хуманистичких наука. На Факултету се, такође, организују такмичење ученика средњих школа из социологије, латинског језика, старогрчког језика.

Факултет настоји да популаризује науку које се на њему изучавају и кроз сталне *изложбене поставке* које су отворене за јавност (Збирка старих научних инструмената; Археолошка збирка) и посебне тематске изложбе у склопу пројеката који се реализују на Факултету. На пример, за јесен 2024. године планирана је изложба која се тиче истраживања у Ремезијани, у сарадњи са Народним музејем, а поводом ранохришћанског конгреса који ће се одржати у Београду. У плану су и изложбе на тему *Матирање срушених јавних и стамбених архитектонских објеката*, у сарадњи са Градским заводом за заштиту споменика културе. Планирана је и изложба поводом стопедесетогодишњице класичних наука на Филозофском факултету у Београду. Од активности у плану треба навести и обележавање јубилеја 160 година од увођења Националне историје као предмета на Високој школи и 120 година од оснивања Катедре за српску историју средњег века и промоција Споменице тим поводом.

Научни рад Факултета се, између осталог, активно промовише и у *дигиталном простору* – на веб страници Факултета, Научном порталу Факултета⁴, веб страницама појединачних научних јединица и појединачних пројеката, као и на профилима на друштвеним мрежама као што су Facebook, Twitter, Instagram, TikTok. Путем ових медија и канала комуникације редовно се објављују информације о најављеним и одржаним конференцијама и трибинама, радионицама и летњим школама, пројектима у којима факултет учествује, објављеним зборницима рада, монографијама и другим издањима и активностима Факултета. У наредном периоду приступиће се изради вебсајта и инстаграм налога посвећеног историји српског народа крајем 20. и почетком 21. века са бројним изворима, тумачењима, сећањима, најзначајнијим догађајима. У плану је и покретање Инстаграм профила *Виртуелни музеј југословенске моде*, чији ће циљ бити промоција знања о југословенској модној индустрији, њеном дизајну, систему репрезентације моде, те модним праксама Југословена. У плану је покретање филозофског билтена који би се обраћао другим научницима и широј јавности, где би се у краткој форми представљали научно-истраживачки напори, интересантне филозофске теме и думети филозофије у контексту савременог друштва.

У склопу унапређивања библиотечке делатности и побољшања видљивости научне продукције, у 2022. години је покренут *Репозиторијум* Филозофског факултета (REFF)⁵ и одржане су обуке за депоновање радова у репозиторијум. У репозиторијум је већ унето око 4.000 радова, а план је да се континуирано ради на додавању публикација аутора са Факултета.

Праћење остваривања програма

Остваривање петогодишњег програма научноистраживачког рада биће праћено кроз годишње извештаје о научноистраживачком раду, а који ће обухватати податке о објављеним радовима (у складу са категоризацијом Министарства), оствареној

⁴ Научни портал Филозофског факултета у Београду: <https://nauka.f.bg.ac.rs>

⁵ Репозиторијум Филозофског факултета у Београду (РЕФФ): <http://reff.f.bg.ac.rs>

цитираности, као и податке о учешћима истраживача на пројектима, учешћу у аплицирању за финансирање нових пројеката, учешћима на научним скуповима, активностима стручног усавршавања (обуке, семинари, летње школе, студијских боравци и слично) и активностима популаризације и промоције науке.

Поред извештаја о раду у актуелној години, сваке године ће, у сврху краткорочног планирања научноистраживачке делатности и ефикаснијег праћења реализације програма, бити прикупљани подаци о плановима рада истраживача за наредну годину, а који ће обухватати податке о планираним областима и темама истраживања, радовима планираним за објављивање, планираним учешћима на научним скуповима и на пројектима, као и о планираним активностима стручног усавршавања истраживача.

Прилог 1. Пројекти чија ће се реализација наставити или започети у период од 2024. до 2028. године

Назив пројекта	Финансијер	Трајање пројекта	Партнерске институције	Руководилац пројекта	Учесници са Факултета
RICONTRANS: Visual Culture, Piety and Propaganda: Transfer and Reception of Russian Religious Art in the Balkans and the Eastern Mediterranean (16th – early 20th c.)	ERC Consolidator Grant 2018	2019-2025	Institute for Mediterranean Studies (IMS-FORTH), Rethymnon, Crete, Greece; The Benaki Museum, Athens, Greece; National Museum of the Union, Alba Iulia, Romania; Center for Cultural Informatics / Institute of Computer Science / FORTH, Herakleion, Crete, Greece	др Јулијана Бојчева	проф. др Ненад Макуљевић; проф. др Ана Костић Ђекић
Monasterium – From Digital to Distant Diplomats	European Research Council	2022–2026	Universität Graz, International Centre for Archival Research (ICARUS)	Georg Vogeler	Доц. др Жарко Вујошевић, проф. др Небојша Порчић
Training and Education in Social Innovation (TESI)	Interred V-B Adriatic-Ionian Adriatic Programme	2023-	Alma Mater Studiorum – University of Bologna; University of Iuav of Venice; University of Tirana; Science and research centre Koper; Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Zagreb; Department of Special Account for Research Funds - Hellenic Open University	Giovanni Molari, Alma Mater Studiorum – University of Bologna	Проф. др Мирјана Бобић, доц. др Милица Весковић Анђелкови, доц. др Стефан Јанковић, проф. др Вера Бацковић, доц. др Ирена Петровић, Милица Влајић, Зоран Крстић
Археолошка истраживања палеолитских и палеоантрополошких налазишта у Србији	NSERC (National Science and Engineering Research Council of Canada)	2019-2026	Универзитет у Винипегу, Канада	Проф. др Мирјана Роксандић	Проф. др Душан Михаиловић, проф. др Весна Димитријевић, др Предраг Радовић, др Сенка Плавшић, др Софија Драгосавац, др Стефан Милошевић, др Ана Мајкић, др Анђа Петровић,

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

					др Мирела Ђуровић
ImmuHubs – Reducing Transmission Of Vaccine-Preventable Diseases	European Health and Digital Executive Agency	2021-2024	VaccineSafety Initiative (VIVI), The European Academy of Pediatrics, European Parents Association, Finish Institute for Health and Welfare, European University of Cyprus, AIDFM, PRAKSIS, University of Rzeszow, University of Belgrade - Faculty of Philosophy	Barbara Rath, VaccineSafety Initiative (VIVI)	Доц. др Каја Дамњановић
Collective bargaining for mobile workers in Europe under the COVID19 – cases of frontier, seasonal and migrant workers	Европска комисија (Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion)	2023-2025	Координатор: Coalición Sindical Independiente de Trabajadores de Madrid - CSIT Union Остали партнери: Cyril and Methodius University Law Faculty; University of Thessaly; University of Modena and Reggio Emilia; University of Nova-Lisbon; Institute of Public Affairs Poland (IPA)	Eva Mendez (Coalición Sindical Independiente de Trabajadores de Madrid - CSIT Union Profesional)	Проф. др Душан Мојић, доц. др Драган Станојевић
Cultural memory in Europe: commemoration, memory making, and identity in the 21st century	Европска комисија, Erasmus +	2022-2025	CEU GMBH, Austria; УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ Serbia; UNIVERSITE CATHOLIQUE DE LOUVAIN Belgium; PANEPISTIMIO PATRON Greece; Armes Progetti, Italy	Professor Markus Meckl, HASKOLINNA AKUREYRI, Iceland	Доц. Др Ивана Јанковић, Вукашин Зорић, Мила Бакић
ДДТ двогодишњи мастер програм историје	Европска комисија, Erasmus+ CBHE (EU)	2023-2027			Проф. др Никола Самарџић, проф. др Харис Дајч
IDEA-NET	Европска унија	2022-2025	Erasmus University Rotterdam (NL), partners: University College Dublin (IE); University of Belgrade	Erasmus University Rotterdam, Knowledge	Проф. др Слободан Цвејић, Ивана Павловић

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

			(RS), University of Zadar (HR), University of Ljubljana (SI), ECHO- Expertise Center for Diversity Policy (NL), Knowledge Innovation Center (MT)	Innovation Center	
Illumine – A community for exploring and sharing uses of evidence-based teaching strategies	Европска комисија, Erasmus+	2022-2024	Kokoro (Portugal), ArchiPLAY (Srbija), Escola Pia (Španija), Tallinn University (Estonija)	др Marc Beardsley (Barcelona, Spain) национални координатор др Наташа Симић	Др Наташа Симић, проф. др Јелена Врањешевећ, МА Наталија Игњатовић МА Кристина Мојовић
Digitising the folktales of a city - sharing the wisdom of the Other (DigiFolk)	Европска комисија, Erasmus+ KA 220 HED	2022-2024	University of Groningen	Maria Ioannou	Проф. др Ирис Жежељ, Милица Нинковић
PROSTEAM-Promoting Steam Education in Primary School Students	Европска комисија, Erasmus+	2022-2025	ISPA - Institute of Applied Psychology Lisbon, Portugal University of Pisa, Italy Polytechnic Institute of Tomar, Portugal Vytautas Magnus University, Kaunas, Lithuania	Prof. dr Francisco Peixoto, ISPA Lisbon, Portugal координатор националног тима доц. др Ивана Степановић-Илић	Доц. др Ивана Степановић- Илић, др Марина Виденовић
History of Identity Documentation in European Nations: Citizenship, Nationality, Migration	European Cooperation in Science and Technology (COST)	2022-2026	University of Maynouth, 36 европских универзитета	Jennifer Redmond, University of Maynouth	Доц.др Немања Радоњић, Вукашин Зорић, Катарина Беширевић
REMO – Researcher Mental Health	European Cooperation in Science and Technology (COST)	2020-2024	Technische Informationsbibliothek Hannover, University of Amsterdam, University of Cagliari, Örebro University, Heidelberg University, Graz University of Technology	Ивана Б. Петровић	Проф. др Ивана Б. Петровић, доц. др Милица Вукелић, Маја Ђурић Дражић (докторант)

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

Slow Memory: Transformative Practices for Times of Uneven and Accelerating Change	European Cooperation in Science and Technology (COST)	2021-2025	Nottingham Trent University and over twenty other universities and institutes	Jenny Wustenberg	Проф. др Небојша Петровић, Јован Ивановић
Transnational Family Dynamics in Europe (CA21143)	European Cooperation in Science and Technology (COST)	2022–2026		Prof. dr Mieke Schrooten	Проф. др Смиљка Томановић доц. др Драган Станојевић Милица Влајић
Intellectual collaboration in Central and Southeast Europe from Middle Ages to the Present	CEEPUS	2020-	Jagiellonian University in Cracow, Masaryk University in Brno, University of Zagreb, St. Clement of Ohrid University		Проф. др Дубравка Стојановић
MathMot	Research Council of Norway	2021-2024	Faculty of Educational Sciences, University of Oslo, Norway; ISPA, Instituto Universitario, Lisbon, Portugal; Department of Education, Helsingfors Universitet, Finland; Institute of Education, University of Tartu, Estonia.	Др Јелена Радишић координатор националног тима: проф др Ксенија Крстић	Проф др Ксенија Крстић, проф. др Александар Бауцал, МА Барбара Блажанин
Tight Lines! Fishing Practices in the Upper (Austria) and Middle/Lower (Serbia) Danube Sections During the Middle Ages	Österreichische Akademie der Wissenschaften	2023/24	Österreichische Akademie der Wissenschaften – Österreichisches Archäologisches Institut, Wien, Österreich	др Теодора Младеновић	др Теодора Младеновић
Програми Центра за америчке студије	Амбасада САД	2023-2024		Проф. др Радина Вучетић	Катарина Беширевић, Вукашин Зорић
Америчка историја у учионици: американизација Србије у хладном рату	Амбасада САД	2023-2024		Проф. др Радина Вучетић	Катарина Беширевић, Сања Лукић

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

Европско друштвено истраживање (European Social Survey – ESS)	Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије	Лонгитудинални пројекат (од 2018. надаље)	Институт друштвених наука	Др Анђелка Мирков (национални координатор за Србију)	Др Анђелка Мирков, др Драган Станојевић, др Вера Бацковић, др Јелена Пешић, др Ана Бирешев, др Ирена Петровић, др Стефан Мандић, Дуња Полети Ћосић, Немања Костић, Милица Влајић, Зоран Крстић, Стефан Здравковић, Данило Пупавац, Андрија Голубовић, Милана Винокић
KAP Study on Nurturing care and Playful Parenting Practices	УНИЦЕФ	2021-2024		Проф. др Ксенија Крстић	Проф. Ксенија Крстић, др Марина Виденовић, МА Милана Рајић
Interpersonal conflicts and resolution styles – individual and cross-cultural differences (ICARS)	Фонд за науку РС, програм: Дијаспора	2021-2024	Faculty of Medicine & Psychology SAPIENZA - University of Rome	Проф. др Данијела Петровић	проф. др Данијела Петровић, проф. др Тамара Џамоња Игњатовић
Irrational mindset as a conceptual bridge from psychological dispositions to questionable health practices (REASON4HEALTH)	Фонд за науку РС, програм: Идеје	2022-2025	Институт за филозофију и друштвену теорију (ИФДТ) Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Универзитет у Београду (ФАСПЕР)	Проф. др Ирис Жежељ	проф. др Ирис Жежељ, проф. др Горан Кнежевић, проф. др Горан Опачић, др Љиљана Лазаревић, проф. др Данка Пурић, др Зорана Зупан, др Марко Живановић, др Санда Станковић, Александра Лазић, Петар Лукић, Милица Нинковић, Марија Петровић
The PEER model of collaborative problem solving: Developing young people's capacities for constructive interaction and teamwork	Фонд за науку РС, програм: Идеје	2022-2025	Институт за педагошка истраживања	Проф. др Александар Бауцал	Проф. Александар Бауцал, проф. Ана Алтарас, проф. Зорана Јолић Марјановић, проф. Ксенија Крстић, проф. Драгица Павловић-Бабић, доц. др Ивана

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

(PEERSolvers)					Степановић Илић, др Марина Виденовић, МА Милана Рајић, МА Кристина Мојовић, МА Тијана Никитовић, МА Јован Ивановић
The Holocene History of Human-Wildlife Conflict and Coexistence: Archaeozoological, Archaeobotanical, Isotopic, Ancient DNA, Iconographic and Written Evidence from the Central Balkans (ARCHAEOWILD)	Фонд за науку РС, програм: Идеје	2021-2025		др Соња Вуковић	др Теодора Радишић, др Теодора Младеновић, др Михаило Радиновић, Амалиа Сабанов, Димитрије Марковић, Мирко Вранић
Neanderthal and early modern human interactions in the central Balkans (NEEMO)	Фонд за науку РС, програм: Идеје	2022-2024	Рударско-геолошки факултет у Београду	проф. др Душан Михаиловић	проф. др Душан Михаиловић, проф. др Весна Димитријевић, др Предраг Радовић, др Сенка Плавшић, др Софија Драгосавац, др Стефан Милошевић, др Ана Мајкић, др Анђа Петровић, др Мирела Ђуровић
Concepts of Nationalism and Patriotism in Serbian Political Discourse: Medieval, Modern, Contemporary (CoNatPat)	Фонд за науку РС, Програм: Идеје	2022-2025	Историјски институт, Београд; Универзитет у Београду - Филолошки факултет; Учитељски факултет, Сомбор; Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду; Природно-математички факултет, Универзитет у Новом Саду	Проф. др Смиља Марјановић-Душанић	Проф. др Смиља Марјановић-Душанић, проф. др Небојша Порчић, проф. др Мира Радојевић, проф. др Александар Животић, др Александар Савић
Interactions-Transmission-Transformation: Long-distance	Фонд за науку РС,	2022-2025.	Археолошки институт Београд	Проф. др Александар	проф. др Марија Љуштина

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

connections in Copper and Bronze Age of the Central Balkans (THE FLOW)	програм: Идеје		Институт за нуклеарне науке Винча	Булатовић	
Architecture and urban planning - an outside curricula. Building neighbourhood through a gaming approach (RELATE)	Фонд за науку РС, програм: Идеје	2022-2025	Универзитет Унион – Никола Тесла; Универзитет уметности у Београду – Факултет примењених уметности; Универзитет у Београду – Грађевински факултет.	Проф. др Марта Брковић Додиг	Проф. др Јелена Врањешчевић
Zero-Waste Concept For Flood Resilient Cities (Ø-Waste-Water)	Фонд за науку РС, програм: Идеје	2022-2024	Грађевински факултет Универзитета у Београду Иновациони центар Технолошко-металуршког факултета доо у Београду Архитектонски факултет Универзитета у Београду Технолошки факултет Универзитета у Новом Саду	проф. др Владана Рајаковић-Огњановић, Грађевински факултет Универзитета у Београду	доц. др Снежана Светозаревић
Pope Pius XII and the Challenge of Totalitarianism in Yugoslavia, 1941-1958 (POLITY)	Фонд за науку РС, програм: Идеје	2022-2025	Балканолошки институт САНУ; Институт за новију историју Србије	Др Војислав Павловић, научни саветник	проф. др Милош Ковић
Narrativization of ethnic identities of adolescents from culturally dominant and minority backgrounds, and the role of the school context” (NIdeA)	Фонд за науку РС, програм: Идентитети	2023-2025	Државни универзитет у Новом Пазару	др Наташа Симић	др Наташа Симић, проф. др Данијела Петровић, МА Наталија Игњатовић, МА Јован Радосављевић
Formation of Serbian identity and theoretical controversies concerning attempts of its	Фонд за науку РС, Програм: Идентитети	2023-2025	Универзитет у Београду, Факултет политичких наука (УБФПН)	проф. др Слободан Антонић	проф. др Слободан Антонић

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

deconstruction (FSITC)			Универзитет у Београду, Факултет безбедносних студија (УБФНБ) Етнографски институт Српске академије наука и уметности (ИЕСАСА) Универзитет у Београду, Филолошки факултет (УБФЛФ) Институт друштвених наука (ИСС)		
Serbian intangible cultural heritage in the Western Balkans: Perils and prospects of inclusive research and safeguarding (SICHWEB)	Фонда за науку РС, програм: Идентитети	2023– 2025	Институт друштвених наука и Етнографски институт САНУ	Проф. др Милош Миленковић	проф. др Марко Пишев, доц. др Богдан Дражета, доц. др. Јелена Ћуковић
Reshaping Nobility: Formation of the new Christian elite in Ottoman Serbia (15th-18th century) (NOBILITY)	Фонда за науку РС, програм: Идентитети	2023-2025	Историјски институт Београд	др Татјана Катић, виши научни сарадник Историјског института	доц. др Дејан Радичевић
International Student Migration and (Re)construction of Identity (IS-MIGaIN)	Фонд за науку РС, Програм: Идентитети	2023-2025	Институт друштвених наука, Институт за архитектуру и урбанизам Србије, Филозофски факултет Универзитета у Новом Саду	Весна Лукић, виши научни сарадник, Институт друштвених наука	Доц. др Милица Весковић Анђелковић
Serbian Literature 1991-2021: Identity, Trauma, Memory (SLITaM)	Фонд за науку РС, Програм: Идентитети	2023-2024	Универзитет у Београду - Филолошки факултет, Институт за књижевност и уметност; Универзитет у Београду - Факултет политичких наука	Проф. др Тихомир Брајовић	Доц. др Ана Банић Грубишић
Пројекат Црногорске академије наука и умјетности „Лексикон археологије Црне	Црногорска академија наука и	2021-		Председник ЦАНУ	др Јелена Цвијетић

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

Горе“	умјетности (ЦАНУ)				
Археолошка истраживања пећинског комплекса Баланица и палеолитских налазишта у Нишкој котлини	Министарство културе Републике Србије	2024-		Проф. др Душан Михаиловић	Проф. др Душан Михаиловић, проф. др Весна Димитријевић, др Предраг Радовић, др Сенка Плавшић, др Софија Драгосавац, др Стефан Милошевић, др Ана Мајкић, др Анђа Петровић, др Мирела Ђуровић
Истраживања прелаза из средњег у горњи палеолит на централном Балкану	Министарство културе Републике Србије	2024-		Проф. др Душан Михаиловић	Проф. др Душан Михаиловић, проф. др Весна Димитријевић, др Предраг Радовић, др Сенка Плавшић, др Софија Драгосавац, др Стефан Милошевић, др Ана Мајкић, др Анђа Петровић, др Мирела Ђуровић
Vinča: Rescuing a 7500 Year Old Neolithic Settlement; Fighting Landslide and Erosion	Министарство културе Републике Србије Ambassadors Fund for Cultural Preservation, USA	2024-	Републички завод за заштиту споменика културе Републике Србије	Проф. др Ненад Тасић	Проф. др Ненад Тасић
Истраживања Беле Паланке (Remesiana)	Министарство културе Републике Србије Општина Бела Паланка	2024 - 2028	Народни музеј Србије Археолошки институт Филозофски факултет Нови Сад Медицински факултет Београд	Проф. др Марко Јанковић	Проф. др Марко Јанковић, др Зорица Кузмановић, Стеван Ђуричић, студенти археологије

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

Археолошка истраживања локалитета Егета	Министарство културе републике Србије Музеј Крајине у Неготину	2024-	Музеј Крајине у Неготину	Проф. др Перица Шпехар	Проф. др Перица Шпехар и студенти археологије
Систематска археолошка истраживања локалитета Црквено брдо код Сенте	Министарство културе и информисања републике Србије Општина Сента	2024-	Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица	Проф. др Перица Шпехар	Проф. др Перица Шпехар и студенти археологије
Систематска археолошка ископавања локалитета Темпломром у Фекетићу	Покрајински секретаријат за културу, јавно информисање и односе с верским заједницама Општина Мали Иђош	2024-	Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица	Проф. др Перица Шпехар	Проф. др Перица Шпехар и студенти археологије
„Викенд нематеријалног културног наслеђа“	Министарство културе Републике Србије	2024-		Проф. др Данијел Синани	Проф. др Милош Миленковић, проф. др Марко Пишев, доц. др Јелена Ћуковић, доц. др Младен Стајић
„Семинар нематеријалног културног наслеђа“	Министарство културе Републике Србије	2024-		Проф. др Милош Миленковић	Проф. др Данијел Синани, проф. др Марко Пишев, доц. др Јелена Ћуковић, доц. др Младен Стајић

Пројекти коју су у фази израде, евалуације или су тек у плану:

Назив пројекта	Финансијер	Трајање пројекта	Партнерске институције	Руководилац пројекта	Учесници са Факултета
Environmental Monitoring of Food and Waterborne Parasites (PARASITE_HUNTER)	Фонд за науку РС, програм: Призма	2023-2026 (на рецензији)	Institute for Medical Research, University of Belgrade, Faculty of Biology; University of Belgrade, Faculty of Philosophy; University of Belgrade, Faculty of Agriculture; University of Novi Sad, Institute of Meat Hygiene and Technology	Ивана Клун, Институт за медицинска истраживања, Универзитет у Београду	Проф. др Оливер Тошковић
DEEPREAD: Reading for learning: School-relevant language and cognitive skills as predictors of deep reading comprehension	Фонд за науку РС, програм: Прозма	2023-2026 (на рецензији)	Универзитет у Београду Филозофски факултет, Универзитет у Београду Учитељски факултет, Универзитет у Београду Филолошки факултет, Институт за педагошка истраживања Београд, Универзитет Сингидунум Факултет за медије и комуникације	др Даринка Анђелковић Универзитет у Београду Филозофски факултет	др Даринка Анђелковић
INFANO: Girls and Boys in the Bronze Age Europe-Influence of biological sex on health, growth, nutrition and social position 2100-1500 BC.	Фонд за науку РС, програм: Призма	2024- (на рецензији)	Медицински факултет, Београд	Проф. др Софија Стефановић	Проф. др Марко Порчић, др Марија Кречковић Гавриловић, Јелена Марковић
SPATTERN -Future Heritage of Spa Settlements: Digital Platform for Advancing Knowledge and Innovation in Urban Morphology Approach for Environmentally-Sensitive Development in Serbia	Фонд за науку РС	2023-2025 (на рецензији)	Архитектонски факултет, Факултет организационих наука	Проф. др Владан Ђокић, редовни професор, Архитектонски факултет	Доц. др Стефан Јанковић
Perspectives on the Improvement of Student Parliamentarism in Serbia after the Implementation of the Law	Фонд за науку РС, Програм: Призма	2023-2025 (на рецензији)	Факултет техничких наука Универзитета у Новом Саду	Доц. др Наташа Јовановић Ајзенхамер	доц. др Наташа Јовановић, проф. др Александар Молнар, Данило Пупавац, Андрија Голубовић

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

on Student Organization					Милана Винокић
The Beginnings of Serbian Art: from the Evangelization to the end of the 12th century	Фонд за науку РС, програм: Призма	2023-2026 (на рецензији)	Балканолошки институт САНУ	Проф. др Миодраг Марковић	Проф. др Миодраг Марковић, проф. др Драган Војводић, проф. др Иван Стевовић, проф. др Игор Борозан, проф. др Владимир Симић, проф. др Зоран Ракић, проф. др Бранка Вранешевић, проф. др Олга Шпехар, Анђела Гавриловић, Драгана Павловић, Милош Живковић, Бојана Стевановић, Кристина Милорадовић, Даница Комненовић, Ана Врањеш, Емилија Вуковић, Драгана Аћимовић и Никола Крстић
Circular Heritage – Heritage in motion	Фонд за науку РС, програм: Идентитети / Креативна Европа	2026-28	Универзитет у Љубљани (Филозофски факултет), Универзитет Јагелониан (Пољска), ICOM (Србија), међународни савет музеја кроз програм <i>Solidarity projects</i> , Установе заштите на простору (Ј)ИЕ	Проф. др Милан Попадић	Проф. др Милица Божић Маројевић, проф. др Никола Крстовић, Милена Јокановић, Марија Јауковић
MAPAPP: MAXIMIZING LEARNING POTENTIAL WITH INTERACTIVE POSTERS AND MICRO-LEARNING	Erasmus+ (PARTNERSHIPS FOR INNOVATION – FORWARD LOOKING PROJECTS)	2024-2025 (у пријави)	Innovation Hive, Larissa (Greece), Centro per lo sviluppo creativo Danilo Dolci, Palermo (Italy), Faculty of Philosophy, University of Belgrade, Belgrade (Serbia), Appworks, Belgrade (Serbia), Science 4 People, Byalistok (Poland), FURIM, Oslo (Norway), Center for Social Innovation, Nicosia (Cyprus), Faculty of Electrical Engineering and Computer Science, University of Maribor, Maribor (Slovenia), Pistes Solidaires, Pau (France), TBC, Bruxelles (Belgium), TBC, Dublin (Ireland), TBC, Ankara	Никола Јанковић, Appworks	Проф. др Оливер Тошковић, Сара Анђелић

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

			(Turkey), TBC (Spain)		
The Habsburg rule in Low Countries and Southern Hungary/Northern Serbia: A Parallel Study (радни назив)	Европска комисија, Erasmus+	2024-2025	Универзитет у Генту		Маја Васиљевић, Никола Самарцић, Харис Дајч, Дејана Васић (није коначан списак)
Erasmus+	Европска комисија, Erasmus+	2024–	Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest; Università degli Studi di Napoli „Federico II“	Доц. др Жарко Вујошевић	доц. др Жарко Вујошевић
Столица Жан Монеа	Европска комисија, Erasmus+	2024– 2026	Универзитет у Београду		Проф. др Милош Миленковић
AgorÆ : дигитализација Антрополошке агоре	Европска комисија, Erasmus+	апликација у припреми (време трајања 1 година)	Свеучилиште у Риједи, Institute of Cultural Anthropology/European Ethnology, University of Göttingen	Доц. др Невена Милановић Минић	потенцијални учесници: проф. др Нина Куленовић, доц. др Ивана Гачановић, доц. др Младен Стајић, доц. др Јелена Ђуковић, Ана Дајић, М.А.
Fostering Western Balkan History Science through the Case-Study of the Macedonian identity	Twinning - Horizon Europe	2024–2027	Институт за националну историју Скопље; University of Leiden, The Netherlands; Institute for Social Movements, Ruhr University Bochum, Germany	Проф. др Сузана Рајић	Милош Јагодић, Чедомир Антић, Данко Леовац, Урош Шешум, Мирослав Радивојевић, Александар Савић
По позиву: CLUSTER 2: Culture, creative and inclusive society (Horizon Europe)	Horizon Europe (EU)	2024-2026	Sabancı University, Jagiellonian University	Проф. др Харис Дајч	Никола Самарцић, Харис Дајч, (није коначан списак)
По позиву: Creative Europe	EU	2024-2026	Филозофски факултет, Универзитет Св. Ђирило и Методије у Скопљу; Универзитет у Патрасу	Проф. др Никола Самарцић	Маја Васиљевић, Никола Самарцић, Харис Дајч, (није коначан списак)
Balkan pastoral commons for the future (BALKOMONS)		2024–2028	Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS), Paris, Univerzitet Crne Gore, Cirad, UMR INNOVATION,	Pablo Domínguez, PhD, Centre National de la	Проф. др Слободан Наумовић, доц. др Богдан Дражета

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

			Montpellier, Универзитет у Загребу, Универзитет у Сарајеву	Recherche Scientifique (CNRS), Paris)	
	Европски истраживачки савет	2026 –2028 (у плану)	Универзитет у Београду	Проф. др Милош Миленковић	
ACCLAIM-100: Assessing Computational models of the Cross-Linguistic Acquisition of Inflectional Morphology across 100 languages.	European Research Council (ERC) Advanced Investigator funding scheme	2024-2029 (пројекат у припреми)	University of Manchester, ETH Zürich, University of Melbourne	Ben Ambridge University of Manchester	др Даринка Анђелковић
Autism: a Cross-Cultural study of LAnguage In Multilingual contexts (ACCLAIM)	The British Academy Knowledge Frontiers 2023	(у рецензији)	University College London, Bar-Ilan University, University of Haifa, University of Belgrade	Alexandra Perovic, University College London	Проф. др Душица Филиповић Ђурђевић
Cultural heritage in evolution – facing change with confidence	EU Horizon Europe – Work Programme 2023-2024 Culture, creativity and inclusive society	у плану	University of Siena & University of Tuebingen	Carlo Citter (University of Siena)	Проф. др Моника Милосављевић
Danube Transnational Programme	InterReg Danube Transnational programme (EU)	2024-2025			Маја Васиљевић, Никола Самарџић, Харис Дајч, Дејана Васић (није коначан списак)
Промене у геополитичким односима између Истока и Запада данас	Министарство за науку	2024-2028			Проф. др Нада Секулић
Билатерална сарадња са Словачком, Словенијом и Шпанијом	Министрство науке, технолошког развоја и иновација РС	2024-2025, 2025-2026	Универзитет у Вигу, Словачка Академија Наука, Филозофски факултет у Љубљани		Маја Васиљевић, Никола Самарџић, Харис Дајч, Дејана Васић (није коначан списак)

Програм научноистраживачког рада Универзитета у Београду – Филозофског факултета (2024-2028)

Српски дигитални дипломатар	Министарство културе РС	2024–	Аудиовизуелни архив и центар за дигитализацију САНУ (АВА САНУ); Историјски институт Београд	Доц. др Жарко Вујошевић	Доц. др Жарко Вујошевић
--------------------------------	----------------------------	-------	---	----------------------------	-------------------------